

148. Tiistaina 11 päivänä joulukuuta 1990

kello 19.45

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista 5173

Hallituksen esitys n:o 121
Lakialoitteet n:ot 43, 69, 120 ja 123
Toivomusaloite n:o 131
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78
Suuren valiokunnan mietintö n:o 260

2) Ehdotukset laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta 5197

Hallituksen esitys n:o 122
Lakialoitteet n:ot 31, 32, 35, 47, 53, 58, 66, 73, 87 ja 128
Toivomusaloitteet n:ot 54, 55, 75, 80, 83—85, 99, 103, 105, 109, 111, 122 ja 125
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 79
Suuren valiokunnan mietintö n:o 261

3) Ehdotus laiksi pellonraivausmaksusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 5207

Hallituksen esitys n:o 317
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 88
Suuren valiokunnan mietintö n:o 275

4) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta 5208

Siv. Hallituksen esitys n:o 318
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 87
Suuren valiokunnan mietintö n:o 274

5) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 244
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 82
Suuren valiokunnan mietintö n:o 263

6) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1991 5209

Hallituksen esitys n:o 118
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 89
Suuren valiokunnan mietintö n:o 276

7) Ehdotus valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksista vuonna 1991 .. ”

Hallituksen esitys n:o 119
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 81
Suuren valiokunnan mietintö n:o 262

8) Ehdotukset ulkomaisten luottolaitosten Suomessa olevien sivukonttoreiden verotusta koskeviksi laeiksi ”

Hallituksen esitys n:o 249
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 86
Suuren valiokunnan mietintö n:o 273

9) Ehdotukset laiksi indeksiehdon käytön rajoittamisesta ja laiksi indek-

	Siv.		Siv.
siehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskeissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain 4 §:n muuttamisesta	5209	16) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	5213
Hallituksen esitys n:o 279		Hallituksen esitys n:o 288	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 85		Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 56	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 272		Suuren valiokunnan mietintö n:o 268	
10) Ehdotukset laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskeissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain muuttamisesta	5210	17) Ehdotukset laeiksi eläkesäätiölain ja työntekijäin eläkelain 13 a §:n muuttamisesta	5214
Hallituksen esitys n:o 280		Hallituksen esitys n:o 305	
Lakialoite n:o 12		Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 57	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 83		Suuren valiokunnan mietintö n:o 271	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 264		18) Ehdotukset laeiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 ja 11 §:n sekä eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain 9 §:n muuttamisesta	”
11) Ehdotus laiksi tullitariffilain liitteinä olevien tullitariffin ja teollisuustulliluettelon muuttamisesta	5211	Hallituksen esitys n:o 290	
Hallituksen esitys n:o 283		Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 58	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 84		Suuren valiokunnan mietintö n:o 277	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 265		19) Ehdotus laiksi autorekisterikuksesta annetun lain muuttamisesta .	”
12) Ehdotus laiksi tartuntatautilain 20 §:n muuttamisesta	”	Hallituksen esitys n:o 272	
Hallituksen esitys n:o 302		Liikennevaliokunnan mietintö n:o 8	
Talousvaliokunnan mietintö n:o 15		Suuren valiokunnan mietintö n:o 270	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 269		Ainoa käsittely:	
13) Ehdotus laiksi opintokeskusten valtionavusta annetun lain muuttamisesta	”	20) Ehdotus Eduskunnan kirjaston ohjesäännön muuttamisesta	”
Hallituksen esitys n:o 227		Puhemiesneuvoston ehdotus	
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 20		Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 21	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 278		Ensimmäinen käsittely:	
14) Ehdotus laiksi työttömyysturvain muuttamisesta	”	21) Ehdotus laiksi Euroopan ihmisoikeustoimikunnan ja ihmisoikeustuomioistuimen käsittelyihin osallistuvia henkilöitä koskevan eurooppalaisen sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä	5215
Hallituksen esitys n:o 256		Hallituksen esitys n:o 176	
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 54		Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 266			
15) Ehdotukset laiksi yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun poikkeuksellisesta alentamisesta vuonna 1991	5212	Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies	
Hallituksen esitys n:o 313		H e t e m ä k i - O l a n d e r .	
Lakialoite n:o 93			
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 55			
Suuren valiokunnan mietintö n:o 267			

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 121

Lakialoitteet n:ot 43, 69, 120 ja 123

Toivomusaloite n:o 131

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78

Suuren valiokunnan mietintö n:o 260

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 260. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 2) asiasta.

Yleiskeskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Nyt on tullut aika katsella hallituksen verouudistuksen tilinpäätöstä, koska käsillä ovat viimeiset lait ja lakiesitykset, jotka liittyvät tähän ns. verouudistukseen. Tämän verouudistuksen suurimpia ongelmiahan on se, että hallitus haluaa puhua nimenomaan nyt käsillä olevista tuloveroista puhuessaan verouudistuksesta ja tarkoituksellisesti unohtaa ne välilliset verot, jotka tämän hallituksen aikana ovat kohonneet, joita tämä hallitus on korottanut. Tältä osin hallituksen verouudistukseen täytyy oleellisenä osana liittää mukaan myös liikevaihtoveron korotukset.

Kun puhutaan verotuksesta ja verotuksen kevenemisestä, silloin olemme koko eduskunta varmasti yksimielisiä siitä, että liikevaihtovero on tämän hallituksen aikana koventunut, kun se on noussut 1,5 prosenttiyksikköä. Tuskin on mahdollista hallituspuolueidenkaan edustajien esittää, että liikevaihtoverotus olisi keventynyt, mitä on esitetty tuloveron osalta.

Hallituksen esitykseen liittyen tuloverot ovat keventyneet — se täytyy myöntää — ja erityisesti tuloverot ovat keventyneet suurituloisten osalta. Kun ne ovat keventyneet suurituloisten osalta, niin jo se riittää siihen, että voidaan sanoa tuloverojen keskimäärin keventyneen. Jos suurituloisten tulovero on keventynyt niin huomattavassa määrin kuin se on keventynyt, neljänneksellä tämän hallituksen aikana, 51:stä 39 prosenttiin, sehän pitää sisällään ehdottomasti sen, että tuloverotus on keskimäärin keventynyt, kun liikevaihtoverotus on kaikilta osin absoluuttisesti koventunut.

Sosialidemokraatit ovat menneet mukaan tähän hallituksen tuloverouudistukseen, hyväksyneet sen, että niiden ihmisten, joilla on paras veronmaksukyky, verotus on alentunut 39 prosenttiin. Keskusteltaessa asiasta kokoomuslaisten kanssa kokoomuslaiset ovat sanoneet, että he koepallona koettivat esittää, että alennettaisiin valtion tuloveroa 39 prosenttiin, ja ovat syvästi hämmästyneitä siitä, että sosialidemokraatit ovat suostuneet lähemmään mukaan tällaisen veropolitiikan tielle.

Täytyy sanoa, että sosialidemokraatit ovat ottaneet johdonmukaisesti suurituloisia suosivan linjan ja muiltakin osin ovat livenneet hallituksen verouudistuksen yleisistä tavoitteista. Kun hallituksen tavoitteena oli kaikkien tulojen saattaminen verotuksessa samanarvoiseen asemaan, niin tämän hallituksen aikana on pääomaverotusta kevennetty, ja erityisesti edustaa pääomatulojen verotusta talletusten korkojen verotuksen keventäminen niin, että suurituloisille ei tule maksettavaksi täyttä veroa heidän saamistaan talletuksista, vaan he pääsevät 10 prosentin suuruisella verolla.

Erityisen ongelmallista on, että ministeri Louekoski viitoittaa tässä yhteydessä sosialidemokraattien linjaa myös paljon pidemmälle kuin sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on hyväksynyt. Ministeri Louekoskihan on lähdeveron hyväksymisen jälkeen jo esittänyt, että eiköhän panna tämä sama alhainen pääomatulojen lähdevero myös muille pääomatulolajeille kuin talletuksille, ja silloin hän tarkoittaa ilman muuta osinkoja ja vuokria. Tältä osin sosialidemokraatit ovat siis lähdössä liikkeelle, ovat pettämässä sen yleisen lupauksen, että kaikki tulot pannaan samalle viivalle, ja ovat mukana sen liikkeen

johtoasemissa, jossa myös osinkojen ja vuokrien, näiden pääomatulojen, verotusta kevenetään.

Tässä voidaan nähdä myös muiden ryhmien tavallaan yllättävä tuki tälle liikkeelle, tälle suurituloisten veronalennusliikkeelle. Erityisesti haluan kiinnittää huomiota siihen, miten myös vihreät ovat hyväksyneet hallituksen linjan tuloveroasteikkojen alentamisessa 39 prosenttiin. Näyttää, että vihreän liikkeen sosiaalinen dimensio, sosiaalinen perusta, on murenemassa suurituloisten hyväksi ja eduskunnassa vihreät näyttävät ottaneen ed. Paloheimon epäsosiaalisen linjan yhteiskunnassa harjoitettavaksi veropolitiikaksi.

Sitä samaa linjaa tietysti edustaa vihreiden kansanedustajaehdokas, Veronmaksajain Keskusliiton toimitusjohtaja, joka kaikkein voimakkaimmin ja kovimmalla äänellä vaatii suurituloisille verohelpotuksia, ja myös vihreä eduskuntaryhmä on omassa tuloveroaloitteessaan hyväksynyt sen linjan, että veroja alennetaan niiltä, joilla on paras veronmaksukyky. Sehän on epäsosiaalinen tapa vaikuttaa verotukseen.

Tässä mielessä vihreät ovat ottaneet selvän linjauksen siihen suuntaan, että he hyväksyvät hallituksen veropolitiikan sen keskeisimmältä osalta silloin, kun kokoomukselta kysytään, mihin suuntaan veropolitiikkaa pitää kehittää. Kokoomushan on vaatinut suurimman tuloveroprosentin alentamista 39:ään. Sosialidemokraatit ovat menneet mukaan, ja kiinnittän huomiota siihen, että myös vihreät ovat menneet täten mukaan Ole hyvä rikkaille ja suurituloisille -liikkeeseen.

Tässä yhteydessä haluan kiinnittää huomiota vain muutamaankin yksityiskohtaan, mitä tulee tulo- ja varallisuusverolakiin. Erityisesti haluan huomauttaa, että korkotulojen verovähennysoikeutta ollaan supistamassa. Ensi vuodelta se on hyvin suuri ongelma, koska ensi vuonna kansalaisten korkorasitus on kasvamassa. Siihen johtaa korkojen yleinen kohoaminen maassamme sen seurauksena, että otetaan käyttöön lähdevero. Lähdeveron käyttöönoton seurauksena uusien luottojen korkorasitus lisääntyy eivätkä korot ole verotuksessa vähennyskelpoisia enää edes siinä määrin kuin ne ovat tänä vuonna. Tämä saattaa ihmiset sosiaalisesti huonompaan asemaan silloin, kun kysymyksessä on esimerkiksi oman asunnon hankinta.

Tammikuussa sitten ollaan korottamassa

kolmen vuoden lainojen viitekorkoja, ja on todennäköistä, että tammikuussa kolmen vuoden viitekorkoon sidottujen lainojen korkotaso nousee 3—4 prosenttiyksikköä. Kun nämä lainat ovat usein asuntovelkoja ja niin suuria, että nyt jo on käytetty korkojen verovähennysoikeus loppuun, se hallituksen linja, että ei anneta vähentää korkoja verotuksessa, kurjistaa näitten ihmisten asemaa erityisesti ja edelleen, koska nämä ihmiset joutuvat nettomääräisesti maksamaan pankkeille ne koron korotukset, joita heille viitekorkojen korottamisen perusteella tulee.

Näin ollen siis ensi vuonna asuntovelallisten asema heikkenee edelleen eikä hallitus ole asiassa tulossa vastaan niitä ihmisiä, jotka ovat yhteiskunnassamme kaikkein vaikeimmassa asemassa silloin, kun ajatellaan tulevan taantumun ja laman vaikutuksia yksittäisten kansalaisten talouteen. Ne kyllä pärjäävät ja porskuttavat yhteiskunnassa eteenpäin, joilla on talletuksia. Talletuksillehan saadaan nyt korkeampi reaalkorko kuin kenties koskaan aikaisemmin Suomessa tämän lähdeveron käyttöönoton jälkeen, mutta mitä tapahtuu niille, joilla ei ole talletuksia, jotka ovat nettovelallisia, jotka ovat velkaantuneet oman asumisensa takia? Niiden asemaa tämä hallitus on huonontamassa.

Korkojen verovähennysoikeutta pitäisi lisätä, esimerkiksi siihen suuntaan kuin kokoomuksen edustajat Saastamoinen, Häkämies, Ala-Harja, Ollila, Holvitie, Uosukainen, Dromberg, Savela, Lamminen, Antvuori, Varpasuo, Taina, Valo ja Kohijoki ehdottavat lakialoitteessa n:o 66, jossa on aivan oikean suuntainen linja siihen nähden, miten korkotuloa pitäisi käsitellä verotuksessa. Tältä osin tulen kyllä tämän lain yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä ehdottamaan 89 §:ään muutosta kokoomuksen kansanedustajien tekemän lakialoitteen pohjalta. Olen jopa valmis luopumaan meidän ryhmämme aloitteesta tässä yhteydessä ja ottamaan käsittelyn pohjaksi kokoomusryhmän aloitteen korkotulojen verovähennysoikeuden lisäämisestä. Toivoisin, että ne kokoomuslaiset, jotka ovat tämän lain allekirjoittaneet, olisivat sillä johdonmukaisella linjalla, mitä ovat edustaneet lakialoitetta allekirjoittaessaan.

Toinen kysymys, jossa vetoan sosialidemokraattisten kansanedustajien vastuuntuntoon, tulee esille, kun käsittelemme 51 a §:ää,

jossa sosialidemokraattiset edustajat Törnqvist, Jaakonsaari, J. Roos, Ranta, Vuoristo, T. Roos, Skinnari, Kalliomäki, Paavilainen, Kautto, Myller, Rinne, Tykkyläinen, Gustafsson, Rajamäki, Nyby, Hurskainen, Paakkinen, Björklund ja Lahti-Nuutila ovat olleet sitä mieltä, että kunnallisille perhepäivähoitajille maksettavan perhehoidon kustannuskorvaus ei ole veronalaista tuloa.

Kun on todennäköistä, että ed. Törnqvist tai kukaan mukaan lakialoitteen allekirjoittanut sosialidemokraattinen kansanedustaja ei 51 §:n käsittelyn yhteydessä tule esittämään lakialoitetta hyväksyttäväksi, niin minä kyllä ehdotan ja uskon, että meidän ryhmästämme tulee kannatusta ehdotukselle, koska se on oikean suuntainen ja hyvä aloite ja pitää sisällään niitä vaatimuksia, joita KTV:n piirissä toimivat kunnalliset perhepäivähoitajat ovat ammattiliittonsa välityksellä esittäneet. Siltä osin toivoisin, että sosialidemokraatit, jotka ovat lakialoitteen allekirjoittaneet voisivat olla sosialidemokraattisjohtoisen Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain ammattiliiton linjoilla ja ainakin oman aloitteensa linjalla. Tietysti myös kokoomuksen kansanedustajista Pohjanoksa ja Uusukainen ovat varmasti aloitteen takana, koska ovat siihen nimensä laittaneet.

Arvoisa puhemies! Tämän lyhyen johdatuksen ja sosialidemokraattien jyrkän arvostelun jälkeen sosialidemokraatteja täytyy arvostella jyrkästi heidän harjoittamastaan suurituloisia ja rikkaita suosivasta veropoliitikasta, joka on sosialidemokraattisen puolueen periaatteellisen linjan vastainen. Historia on osoittanut, että sosialidemokraateilla on ollut myös palkansaajamyönteisyyttä eikä vain suurituloisten palkansaajien myönteisyyttä verokysymyksissä, ja siltä osin poikkeama sosialidemokraattisesta linjasta ministeri Louekosen viitoittamaan suuntaan, joka on oikeistorevisionistinen suunta sosialidemokraattisessa liikkeessä, on jyrkän arvostelun eduskunnassa ansaitseva linja.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsillä olevan asian käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 43 sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus.

Ed. Kalliomäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppäsen tavallistakin hillitympi puheenvuoro keskittyi tällä kertaa suurituloisten suosimisfilosofiaan. Puutun

siitä vain yhteen osaan. Hän useampaankin otteeseen puhui korkotulojen verovähennys-oikeudesta tarkoittaen ilmeisesti lähinnä asuntovelkojen korkojen vähennysoikeutta. Samalla hän kuitenkin vielä useampaan otteeseen väitti, että hallituksen politiikka on erityisesti suurituloisia suosivaa. Häinkin tietää kuitenkin, että korkojen verovähennys-oikeus suosii erityisesti suurituloisia enemmän kuin pienituloisia ryhmiä. (Ed. Seppänen: Verosta tehtävä!) — Verosta tehtävä, totta kai, ei niin paljon kuin nykyinen järjestelmä. — Silti sosialidemokraatit ovat olleet sitä mieltä, että tämä asuntovelkojen osalta tulee säilyttää, ja se johtuu tietenkin siitä, että ihmiset ovat vuosiksi, jopa vuosikymmeniksi eteenpäin joutuneet suunnittelemaan oman elämänsä voimassa olevan järjestelmän mukaisesti. Sen tähden korjaukset siihen voidaan tehdä myös vain pitkällä aikavälillä ja tarkkaan harkiten.

Ed. Backman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin puuttunut samaan asiaan kuin ed. Kalliomäki eli korkojen vähennysoikeuteen. Minusta on ihmeellistä, että ed. Seppänen samanaikaisesti haluaisi pitää marginaaliverot hyvin korkealla, joiden perusteella juuri suurituloisimmat saavat suuremman edun korkojen vähennysoikeudesta. Mikäli tämä tehtäisiin verosta, sekään ei vielä poistaisi sitä ongelmaa, että opiskelijat, työttömät tai esimerkiksi sapattivapaata pitävät jäisivät kokonaan vähennysoikeuden piiristä pois. Sen takia on jotenkin ihmeellistä, että samanaikaisesti kun vastustetaan suurituloisille tulevia veroetuisuuksia, ollaan niitä edelleenkin vain lisäämässä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos olen puhunut täällä korkotulojen verovähennys-oikeudesta, olen tietysti tarkoittanut korkomenojen verovähennys-oikeutta, ja tässä mielessä ed. Kalliomäki on varmasti oikeassa asiasta huomauttaessaan.

Mitä tulee korkomenojen verovähennys-oikeuteen, tietenkin meidän lakialoitteessamme on lähdetty siitä, että vähennys tehtäisiin verosta, koska sillä tavalla sillä on vähiten tulonjakovaikutuksia, ja toivoisin, että sosialidemokraattiset kansanedustajat, jotka pitävät tärkeänä tulonjakovaikutuksia tässä kysymyksessä, tulisivat sen pykäläehdotuksen

taakse, jossa ehdotetaan, että tämä vähennys tehtäisiin verosta.

Mutta olen kyllä syvästi hämmästynyt siitä, että tulonjakokeskustelu alustetaan sosiaalidemokraattisen ryhmän piirissä siinä yhteydessä, kun puhutaan korkomenojen verovähennysoikeudesta. Korkomenothan ovat useimmissa tapauksissa myös palkansaajien korkomenoja, koska kysymys on oman asunnon hankinnasta. Olisin toivonut, että sosiaalidemokraatit olisivat käyneet tätä tulonjakopoliittista keskustelua siinä yhteydessä, kun alennettiin suurituloisimpien tuloveroprosenttia 51 prosentista 39 prosenttiin, koska erityisesti se on tulonjakopoliittisesti arveluttava linja, ja siltä osin hyötyjät saavat tukkuhyödyn, kun korkomenojen verovähennysasiassa he tulevat saamaan vain ns. vähittäishyödyn. Niin isoista mittaluokkaroista käsillä olevassa tulonjakoasiassa on kysymys.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Haluan tässä puheenvuorossani kiinnittää huomioti muutamalla sanalla hallituksen verouudistuksen taipaleeseen tässä vaiheessa, jolloin hallitus esittää viimeisiä verolakiesityksiään vuodelle 1991. Niin ikään esittelen tässä yhteydessä lyhyesti keskustan asteikkolakiesityksen, sen, mille perusteille esitys perustuu, ja myös kerron muutamalla sanalla, millä tavalla se poikkeaa hallituksen asteikkolakiesityksestä. Mikäli aika sallii, sen lisäksi, kun tässä yhteydessä on tilaisuus puhua myös tulo- ja varallisuusverolakiesityksestä, kajoan muutamalla sanalla vielä myös siihen.

Kun hallitus lähti liikkeelle suurta verouudistusta suorittamaan ja tekemään, verotuksen piti yksinkertaistua, se ei saanut kiristyä, bruttoveroasteen ei pitänyt nousta vuoden 1987 tason yläpuolelle, tuloverotuksen piti selvästi kevenyä, verotuksen neutraliteetin piti parantua eikä uudistuksella pitänyt muuttaa eri tuloluokkien keskinäistä verokohtelua. Lisäksi kuntien verotulot luvattiin taata.

Arvoisa puhemies! Yksikään sanotuista verouudistuksen tavoitteista ei ole toteutunut. Hieman lähemmin tämän väitteeni tueksi joitakin numeroita ja joitakin muunlaisia suullisia arvioita.

Hallituksen omankin arvion mukaan kokonaisveroaste tulee olemaan ensi vuonna

1991 44,4 prosenttia, kun se oli vuonna 1987 40,3 prosenttia. Kasvu näiden neljän vuoden aikana on 4,1 prosenttiyksikköä. Yksi prosenttiyksikkö merkitsee reaali-miljardeissa noin 5 miljardia markkaa, koska bruttokansantuote keskimäärin tämän hallituskauden aikana on ollut noin 500 miljardia markkaa. Tällä hetkellä se on jo hieman yli 500 miljardia markkaa.

Myös bruttoveroaste tulee pysyneeksi, huomatakseni, jokaisena Holkerin hallituksen toimintavuonna korkeammalla kuin se oli lähtökohtatilanteessa vuonna 1987, jolloin bruttoveroaste oli 36,6 prosenttia. (Ed. Backman: Entäs 86?) — Minä vertaan niihin lukuihin, mitkä hallitus itselleen asetti tavoitteeksi lähtiessään tälle taipaleelle, ja silloin vuonna 1987 lukema oli 36,6 prosenttia, ja sen jälkeen tuo prosentti ei ole laskenut alle 37 prosentin. Hallitus nyt arvioi, että se olisi lähellä 37:ää viimeisen arvion mukaan, jonka olen nähnyt. Budjetissa sitä arvioitiin vähän yli 37 prosentiksi.

Markoissa hallitus tulee keränneeksi ensi vuonna veroja noin 56 miljardia markkaa enemmän kuin vuonna 1987. Toki täytyy myöntää, että tuosta veromiljardien kasvusta suuren osan selittää bruttokansantuotteen kasvu näiden vuosien aikana, ei kuitenkaan likikään kaikkea. Merkittävän osan lisämiljardeista selittää yksinkertaisesti verotuksen äsken prosenttiluvuilla kerrottu kiristyminen, joka on selvä tosiasia.

Kun hallitus lähti verouudistusta suorittamaan varsinaisesti vuonna 1989, se itsekin huomasi kohta, miten ensimmäinen esite Verotus kevenee ei pidäkään ihan paikkaansa. Kansalaiset, jotka saivat verokirjansa vuodelle 1989, huomasivat kohta, miten verouudistuksessa tuli käymään. He huomasivat, että verotus useimmissa tapauksissa oli kiristynyt. Tuossa vaiheessa kevättälvella 89 hallitus kiirehti kertomaan kansalaisille, että alkää hermostuko vielä, odottakaa, kun vuoden 1989 lopullinen verotus valmistuu. Silloin saatte runsaat veronpalautukset ja huomatte, että tuloverotus ainakin siinä vaiheessa kevenyy. Tämä oli viesti ministereiden suusta, ministeri Puolanteen suusta ja pääministeri Holkerin suusta, niin kuin täällä on jo monta kertaa aikaisemminkin todettu.

Viime viikolla tuotiin esille verohallituksen alustava tutkimus, voi olla, että se ei pidä ihan lopullisesti paikkaansa, mutta se on

otos, joka perustuu 7 035 verovelvolliseen ja heidän verotietoihinsa. Tämä otos on tieteellisin keinoin otettu. Toki voi aika pitkälle otoksen sanomaan luottaa. Tuo otoshan osoitti sen, että suuria palautuksia ei suinkaan tule tai tulee aika suuria, mutta lisäveron kanto tulee olemaan selvästi suurempi: lisäveron kanto 8 miljardia ja palautukset 7 miljardia markkaa. Mutta ehkä vielä suurempi yllätys on se, että tuo tuloveroaste-kaan ei näyttäisi ainakaan noiden tutkimusten perustella lopultakaan laskevan vuoden 1987 tasosta.

Kokonaan oma lukunsa on tietysti sitten se, miten välillisen verotuksen kiristymisen on käynyt näiden vuosien aikana, jo vuodesta 1987 vuoteen 1989 ja sen jälkeen vuodesta 1989 vuoteen 1991 saakka.

Mielenkiintoista verohallituksen selvityksessä on myöskin analyysi siitä, miten verouudistuksen tuo vaihe vuoteen 1989 tul- taessa on vaikuttanut tulonjakoon eri verovelvollisryhmien välillä. Ns. Lorenzin kuvaajalla tuo tutkimus osoittaa sen, että tulon- jaon epätasaisuus on lisääntynyt vuodesta 1987 vuoteen 1989. Siis verouudistuksen ensimmäinen vuosi merkitsi tulonjaollisesti epätasapainoisempaa ja epätasa-arvoisempaa tulonjakokehitystä, kuin oli tilanne ennen verouudistuksen ensimmäistä vaihetta.

Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota seikkaan, jonka varsinkin monet hallituspuolueiden kansanedustajat ovat hyvin mielellään kentällä kertoneet, kun ovat analysoineet verouudistuksen tähänastista sal- doa, siihen, että veronpidätysprosentit ovat todellakin verouudistuksen aikana ja nimen- omaan sen käynnistymisvuonna 1989 laske- neet tuntuvasti aikaisemmasta. Näin muuten onkin. Niin ne ovatkin tehneet. Mutta vero- tuksen kevenemisen kanssa tällä seikalla ei ole mitään tekemistä, välttämättä. Sillä voisi olla, mutta siinä, miten meillä on käynyt, sillä ei ole mitään tekemistä. Miksi ei ole mitään tekemistä? Seuraavaksi muutama lu- kema perusteluksi sille, miksi näin voi väit- tää.

Nimittäin tämän ensimmäisen verouudis- tusvuoden 1989 varsinainen iso uudistushan oli tulo- ja varallisuusverolain uudistus. Siinä yhteydessä veronalaisen tulon pohjaa laajen- nettiin hallituksen oman selvityksen mukaan yhteensä yli 50 miljardilla markalla. (Min. Puolanteen välihuuto) — Kyllä ministeri

Puolanne, aivan oikein, minä kerron kohta mistä se koostui. Se koostui kahdesta pää- ryhmästä, ministeri tietää, mutta jos sallii, niin minä voin nyt vielä toistaa sen. — Se koostui kahdesta eri asiasta, toisaalta siitä, että erilaisia vähennyksiä karsittiin kansalai- silta yhteensä vuoden 1989 alun rahassa yli 43 miljardin markan edestä, siis sellaisia vähennyksiä, joita kansalaiset saattoivat teh- dä. (Min. Hämäläisen välihuuto) — Minä tulen kohta siihen yksinkertaistamiseen, mi- nisteri Hämäläinen, saatte myös siitä kuulla muutaman ajatuksen. Vähennyksiä karsittiin siis yhteensä 43 miljardin markan edestä. Näistä suurin oli tietysti työtulovähennys, joka oli 11 800 markkaa. Sen jokainen sai ensin vähentää päältä pois, ja verouudistuk- sen ensimmäisessä vaiheessa tämän vähen- nyksen teko-oikeus poistettiin kaikilta kan- salaisilta. Vähennyksiä karsittiin siis 43 mil- jardin markan edestä.

Tämän lisäksi tulopohjaa laajennettiin yli 7 miljardilla markalla. Siis suomeksi sanot- tuna sellaisia päivärahoja, jotka aikaisemmin olivat verottomia, ruvettiin verottamaan; ater- ietuja, jotka aikaisemmin olivat verotto- mia, ruvettiin verottamaan; myyntivoittojen verotusta kiristettiin. Näitten ja monien mui- den toimien, joita en rupea tässä luettele- maan, seurauksena vedettiin veron alle noin 7 miljardia markkaa sellaisia tuloja, joita aikaisemmin ei verotettu. Yhteensä näin ve- dettiin veron alle yli 50 miljardia markkaa sellaisia tuloja, joita aikaisemmin ei verotet- tu.

Oli toki selvää, että kun näin verotettavan tulon pohjaa laajennettiin, pidätysprosenttia saatettiin selvästi laskea ja siitä huolimatta saatiin kasaan valtiolle, veronsaajalle, run- saasti enemmän miljardeja kuin ennen ve- rouudistusta oli konsanaan saatu. Näinhän tässä tapahtui, näinhän tässä kaiken kaikkii- nensa kävi.

Sillä, että näin kerron, en suinkaan sano sitä, etteivät monet näistä vähennyksistä olleetkin karsinnan arvoisia. Keskusta kan- natti monien vähennysten pois ottamista, varsinkin sellaisten, jotka olivat entuudes- taan epäsosiaalisia. Mutta joukossa oli pal- jon erityisesti perhepoliittisia vähennyksiä, asumiseen liittyviä vähennyksiä, joita emme ole missään vaiheessa hyväksyneet poistetta- viksi siihen tapaan kuin hallitus esitti.

Arvoisa puhemies! Vuosi 1989 oli hallituk-

sen verouudistustaipaleella ratkaisevin, merkittävin vuosi. Mitä sen jälkeen on tapahtunut? Sen jälkeiset keskeiset muutokset verouudistuksessa ovat liittyneet eivät tulo- ja varallisuusverolain muutokseen, vaan nyt käsitellyssä olevien asteikkolakien muutokseen. TVL:nkin kohdalla on toki tapahtunut muutoksia, nyt puhun henkilöverotuksesta, erikseen on sitten muu verotus, johon en kajoa tässä yhteydessä. Henkilöverotuksen osalta ei merkittäviä muutoksia ole TVL:ssä tapahtunut, muutamia heikennyksiä verovelvollisten kohdalla kylläkin, kuten asuntolainakorkojen vähennysoikeuden heikentyminen ja eräät muut vastaavat toimenpiteet, mutta merkittäviä ei vuoden 1989 jälkeen.

Sen sijaan asteikkolain kohdalla on tapahtunut merkittäviä muutoksia tänä vuonna ja on tapahtumassa hallituksen esitykseen mukaan myös vuodelle 1991. Muutosten ytimen, mitä asteikkolaeissa ovat tapahtuneet näinä kahtena vuonna, osalta voin yhtyä kyllä siihen ajatukseen, minkä ed. Seppänen kertoi. Muutoksen ydin on se, että kaikkein suurituloisemmille on kyllä asteikkolaeilla näinä kahtena vuotena ojennettu kättä varsin pitkälle. Olen varma siitä, että yli 200 000 markkaa ansaitsevien kohdalla verouudistuksen kokonaissaldo on selvästi positiivinen. Tässä mielessä kokoomus saa kyllä kiinnittää sulan hattuunsa. Se on kaikkein suurituloisimmille tulonsaajille kyennyt lähinnä asteikkolain kevennysten kautta ojentamaan kättä aika myönteisesti. Jos on asuntovelallinen ja vielä suuriperheinen ja ansaitsee yli 200 000, niin tällainen hyvätuloinen ei välttämättä voita, mutta pääsääntöisesti suurituloiset selvästi tässä hommassa voittavat.

Kerron vain muutaman esimerkin siitä, mitä asteikkolait ovat näiltä osin merkinneet. Vuoden 1990 eli kuluvan vuoden verotuksen osaltahan kävi sillä tavalla (Min. Puolanne: Prosentteissa...) — No, jos markoissa, ministeri Puolanne, se kerrotaan, niin siinähan kävi tällä tavalla, ja prosentteissakin kertoen voidaan sama asia osoittaa. — Mutta puhutaan nyt ensin markoissa: Kun 38 000 markkaa ansaitsevan kohdalla kevennys oli reaalisesti nolla, oli se 265 000 markkaa ansaitsevan kohdalla vuodessa 5 080 markkaa. Vastaavasti nyt voidaan osoittaa, että ensi vuodelle 40 000 markan tulon kohdalla kevennys valtion verotuksessa on ei kevennys vaan kiristys 9 markkaa — ei toki enemmän

— vaan 9 markkaa kuitenkin, kun vastavasti esimerkiksi 360 000 markkaa ansaitsevien kohdalla vuosikevennys on 7 947 markkaa vuodessa. Jos ottaa keskituloisen, vaikkapa 70 000 markkaa ansaitsevan, hänen kohdallaan vuonna 1990 kevennys on ollut 580 markkaa ja ensi vuodelle reaali-kevennys on ehkä — olen laskenut 5 prosentin inflaation mukaan, tämä pitäisi laskea vähän suuremmillakin lukemilla — 400—500 markkaa. Nyt puhun vain asteikkokevennyksestä, en niistä menetyksistä, joita vastaavasti toisaalla tällaisessa tuloluokassa oleva kansalainen kokee.

Nämä muutamat esimerkit minusta jo riittävät osoittamaan todella oikeaksi sen suunnan, mikä oli myös ed. Seppäsen puheenvuoron sanoma näiltä osin. Asteikkokevennykset tänä vuonna ja ensi vuonna kohdentuvat selvästi ja voimallisesti kaikkein suurituloisimpiin kansalaisiin.

Hallitusta täytyy onnitella yhdestä asiasta, siitä että se onnistui julkisen keskustelun kääntämään veroasteikkokeskustelussa ylimmän marginaaliveron tasokeskusteluun, ikään kuin alemmilla prosentteilla ei olisi mitään olennaista merkitystä. Ylimmän marginaaliveroprosentin piiriin vuonna 1990 kuului runsaat 3 prosenttia suomalaisista. Nyt uuden 39:n piiriin kuuluu toki reilusti enemmän, mutta ei vielääkään kovin monta prosenttia suomalaisista verovelvollisista. Siitä huolimatta julkinen keskustelu alkoi pyöriä sen ympärillä, laskeeko ylin marginaaliveroprosentti 3, 4 tai kuinka monta prosenttiyksikköä se laskeekaan. Keskustelun suunnan saaminen tuohon asiaan oli tietysti hallituksen kannalta ihan miellyttävä ja mielenkiintoinen asia. En jatka siitä enempää, koska aika näyttää olevan koko lailla lopussa.

Mitä tulee verotuksen yksinkertaistumiseen ja neutraliteettiin, jota hallitus lupasi, kuittaen nämä asiat hyvin lyhyesti. Verotuksen yksinkertaistamisen kyllä jokainen verovelvollinen tietää, verohallitus tietää tänä päivänä hyvin karvaasti. Verohallituksen rajut sotkut ovat aika paljon seurausta siitä, että suoritettujen uudistusten läpivieminen ei kerta kaikkiaan onnistu vanhalla aikataululla. On kohtuutonta kasata kaikkea verohallituksen työntekijöiden niskaan. Kyllä poliittinen johto, joka teki muutokset, monimutkaisti käytännössä verolainsäädäntöä, kan-

taa päävastuun siitä, että verotuksen viivästytmiset ovat nyt tosiasia.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Odottelin oikein mielenkiinnolla, miten ed. Pekkarinen tänään selittää sen, kun virallisestikin on todettu, että alle 66 000 markkaa vuodessa ansaitsevien verotus on täysin ja selkeästi laskenut.

Tämä prosessi alkoi tapahtua jo kauan ennen vuoden 1988 budjettineuvotteluja, syksyllä, jolloin Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmän vaatimuksesta valtionverotuksessa verotettavan tulon alarajaa nostettiin. Toki se ei ollut niinkään suurimerkityksellinen, mutta kunnallisverotuksen perusvähennyksen nostamisen johdosta tämä prosessi silloin lähti liikkeelle ja tämä totuus on kiistaton. Niin kuin olen aikaisemminkin maininnut, olkoon populismia tai ei, aikanaan tämä katsottiin hallituspiirissä SMP:n eduskuntaryhmän erääksi keskeiseksi vaatimukseksi, joka silloin myös meni läpi. Me katsomme edelleen oikeudeksemme julistaa, että nimenomaan pienituloisten, joihin kuuluvat myös vuosittain suhteellisen vähän ansaitsevat opiskelijat, eläkeläiset ja muut pienituloiset, verotus on alentunut selkeästi. Tässä tapauksessa siitä kuuluu kunnia Suomen maaseudun puolueelle.

Ed. Kalliomäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pekkarisen henkevä veroastekritiikin unohdetulla tai ainakin ed. Pekkarisen unohtamalla taustalla vaikuttaa se kiistämätön tosiasia, että sekä kansantaloudella että kansalaisten taloudella lähes koko kuluneella vaalikaudella on pyyhkinyt niin sanotusti hyvin. Palkat ja siten myös verokertymään vaikuttavat kansantalouden palkkasummat ovat kehittyneet erittäin myönteisesti. Progressiivisen verotuksen riemuvoitto tai ainakin ed. Pekkarisen poliittisen retoriikan kannalta riemuvoitto on, että poikkeuksellisen suuri osa palkansaajista on siirtynyt tällä tavalla asteikkokäyrällä makamaan korkeampaa veroa. Se johtuu tietenkin palkkakehityksestä eikä kiristyneestä verotuksesta, kuten ed. Pekkarinen haluaa antaa ymmärtää ja jonka hän tietoisesti mutta sitä suuremmalla innostuksella unohtaa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Aluksi protestoin sitä, että

minä en kuule, mitä ministeri Puolanne jupisee salin toisessa päässä puhujalle esittäessään välihuutoja. Toivoisin, että sen sijasta, että hän jupisee välihuutoja sisäänpäin, hän käyttäisi puheenvuoroja salissa eikä, kun asiat tulevat hankaliksi, poistuisi paikalta, niin kuin hän nyt teki. Tässä mielessä toivoisin ministeriltä enemmän vastuuntuntoa ja eduskunnan pelisääntöjen kunnioittamista.

Mitä tulee ed. Aittoniemen puheenvuoroon, niin täytyy sanoa, että minä olen aina aikaisemmin luullut, että ed. Aittoniemi on täysin filosofiaton ihminen. Nyt minä huomaisin, että kyllä hänellä filosofiaa on ja se on John Rawls niminen filosofi, joka tuntuu olevan hänen esikuvansa? Tämän filosofin mukaan jos hevosille antaa heiniä, niin siitä tippuu aina vähän myös varpusille, jotka syövät jyviä, joita tippuu hevosten annoksesta. Tässä mielessä, kun me puhumme verouudistuksen vaikutuksista, niin nyt on annettu suurituloisille erittäin suuria verohelpotuksia. Jos puhutaan markoista eikä prosenteista, niin kyllä ne SMP:n täällä mainostamat pienituloisten markat ovat jyviä, joita on tippunut maahan vain siltä osin kuin suurituloisille on kouroja annettu.

Ongelma koko kysymyksenasettelussa on se, että puhutaan prosenteista, kun pitäisi puhua markoista. Tulonjako on nimenomaan markkoja. Kiinnitän huomiota tässä yhteydessä, että sosialidemokraatitkaan eivät ole uskaltaneet tutkia verouudistuksen vaikutuksia kaikkein suurituloisimpiin tuloluokkiin, eikä meillä ole käytettävissämme selviytyksiä siitä, kuinka paljon verouudistus on todella hyödyttänyt suurituloisia markoissa. Tältä osin sosialidemokraatit pakenevat totuutta.

Ed. Kääriäinen: Herra puhemies! Olen samaa mieltä kuin ed. Seppänen ministeri Puolanteesta, että nythän olisi keskustelun paikka verouudistuksen saldosta. Kun vaalikausi on loppumetreillään, loppukuukausilaan, nyt olisi aika keskustella verouudistuksen kokonaisuudesta. Täytyy yhtyä ed. Seppäsen mielipiteeseen siitä, että ministeri Puolanne voisi nyt astua areenalle, asettua väitellyyn tämän salin kanssa siitä, mikä on ollut lopputulos ja mihin verouudistus on johtanut.

Veroasteikoista, herra puhemies, on käyty alustavaa keskustelua siitä, mitä asteikkolaki

merkitsee tästä ensi vuoteen siirryttäessä eri tuloluokissa. Olennaista onkin puhua ei niinkään prosenteista, vaan markkoista eri tulonsaajaryhmien, eri tuloluokkien osalta. Otan markkoissa olevan numeroesimerkin.

Ihminen, jonka tuloluokka on noin 5 000 markkaa kuukaudessa, saa asteikkokevennyksenä tästä ensi vuoteen siirryttäessä noin 330 markkaa, siis puhtaana käteen, kun taas ihmiselle, jonka tuloluokka on noin 30 000 markkaa kuukaudessa, kevennys vuodessa on vajaa 8 000 markkaa. Kun tuloluokkien välillä on siis kuusinkertainen ero, niin verokevennysten osalta on yli kaksikymmenkertainen ero markkoissa mitattuna. Tämä on verouudistuksen finaali, loppumetrit: tuloluokissa kuusinkertainen ero, mutta verokevennyksissä yli kaksikymmenkertainen ero markkoissa mitattuna. Toivon, että kolme paikalla olevaa SDP:n edustajaa noteeraavat tämän. Joutuu kysymään aika vakavalla tavalla, miten SDP voi sulattaa tämän kaltaisen veromuutoksen? (Ed. Seppänen: Ei pidä unohtaa puhemiestäkään!) —Minä puhun nyt tavallisista edustajista, herra Seppänen. (Ed. Seppänen: Puhemieskin on alan ihmisiä!)

Sitten verouudistuksen linjaan. Olennaista on verouudistuksen osalta kokonaisuudessaan, miten se todellakin vaikuttaa tulonjakoon, ja silloin pitää ottaa huomioon koko verotuksen kenttä. (Ed. Pekkarinen kävi sitä hyvin pitkälle lävitse kuten ed. Seppäsenkin. Kun kaikki verouudistuksen osat lasketaan yhteen, olennaista on sen epäsosiaalinen eli tuloeroja kasvattava lopputulos.

Kerroin jo, mitä asteikkomuutokset merkitsevät sinällään. Ne merkitsevät huimaa kevennystä kovapalkkaisille ja kiristystä keskituloiselle väelle. Kun samaan hengenveoton otetaan huomioon, mikä on TVL:n vaikutus nimenomaan vähennysten muutosten osalta, niin sekin vaikuttaa samaan suuntaan. Mutta tähän ei voi pysähtyä. Pitää ottaa huomioon se, millä tavalla välillinen verotus vaikuttaa tulonjakoon. Liikevaihtoveron korottaminen jo kolme kertaa tämän hallituksen aikana vaikuttaa niin ikään samaan suuntaan, siis siihen, että se väki, jonka tuloista valtaosa menee välttämättömään kulutukseen, joutuu tästäkin asiasta kärsimään.

Vielä kun muistaa kunnallisverotuksen tilanteen, eli jo 300 kuntaa on joutunut ko-

rottamaan veroäyriään vajaan neljän vuoden aikana, satakunta kuntaa odottaa korottamista, niin tämä vero jakoverona, tasaverona, sekin iskee suhteessa kaikkein eniten markkoissa puhuttuna kunkin kunnan asujaimiston heikoimpaan osaan.

Oikeastaan koko verotusta tarkasteltaessa voi sanoa, että sen tulonjakovaikutus on eroja lisäävää, ei tasoittavaa, niin kuin pitäisi olla.

Tähän samaan tarkastelukulmaan täytyy kylläkin myös liittää toinen tärkeä tulonjakoon vaikuttava ratkaisu: se, mikä on ollut perusturvan kohtalo tämän vaalikauden aikana, koko tämän vajaan neljän vuoden aikana. Voi sanoa liioittelematta, että perusturva kaikkien osasten osalta on ollut jäissä. Voi sanoa, että perusturvan reaalin arvo on heikentynyt tämän vajaan neljän vuoden aikana. Kun vielä muistaa sen, että perusturvaan liittyvänä tietyt palvelut, postikin muistaen, ovat heikentyneet, niin tämä kokonaisuus, veroratkaisut ja perusturva yhteen pantuna, merkitsee massiivista tulonjaon muuttamista tässä yhteiskunnassa hyvin lyhyellä ajalla hyväosaisten hyväksi ja tavallisen kansan kintuille, heidän olojaan heikentäen.

Herra puhemies! Tämä on hallituspolitiikan finaali. Tavallaan verouudistus kertoo koko tämän hallituspolitiikan hengen, jossa maan asioita on hoidettu. Tämä ei tietenkään pitemmälle saarnaamalla parane eikä muutu, mutta on se hyvä sanoa suoraan niin monta kertaa kuin jaksaa sen suinkin sanoa tässäkin huoneessa.

Herra puhemies! Lopuksi omantunnon kysymys SDP:lle. Mekin keskustassa olemme aika monta kertaa todenneet, että tämä hallitus on SDP:n ylivaltapolitiikkaa. Se hyvin monessa asiassa sitä nimenomaan on. Kun katsoo vallanjakoa, nimityspolitiikkaa, SDP on jyllännyt todella suvereenisti. Kokoomus on saanut rippusia sieltä täältä. Mutta yhdessä asiassa kokoomus on voittanut ja pankoon sulan tästä hattuunsa. Se on verotus ja tulonjakoasiat tässä maassa. Siinä kokoomus on ottanut kerta kaikkiaan selkeän ei pistevoiton vaan selätyksen SDP:stä. Kiittäkää itseänne!

Ministeri Hämäläinen: Herra puhemies! Ed. Kääriäiselle olisin muutaman lohdutuksen sanan sanonut verouudistuksesta.

Pyytäisin, että hän huolellisesti perehtyisi edustajatoverinsa Pekkarisen äskeiseen puheenvuoroon. Ed. Pekkarinenkin aloitti kertomalla siitä, että verouudistuksessa ei olisi onnistuttu niissä tavoitteissa, mitä sille oli asetettu. Mutta sitten ed. Pekkarinen kertoi, kuinka paljon on vähennyksiä karsittu. Se tarkoittaa sitä, että verotusta on yksinkertaistettu. Sitten hän kertoi, että myyntivoitoja ja päivärahoja on pantu verolle. Se tarkoittaa sitä, että tuloja pantiin samalle viivalle. Sitten hän kertoi, että pidätysprosentteja alennettiin. Se tarkoittaa, ed. Pekkarinen, sitä, että verotus kevenee. Jos taas kuntien verotus jossakin on noussut, ed. Kääriäinen, se taas johtuu siitä, että kunta-laisten verotus on keventynyt, erityisesti lapsiperheiden.

Ministeri Puolanne: Herra puhemies! Todellakaan, niin kuin olen aikaisemminkin sanonut, en tiedä, mitä keskustelu täällä hyödyttää, koska se on juupas-eipäs-jankkaamista. Mutta kun tässä niin kovin paljon on väitetty, että tulonjako yhteiskunnassa on nyt ratkaisevasti muuttunut, totean ensinnäkin, että hallitusohjelmassa korostettiin sitä, että yhdessä tulonsiirrot ja verouudistus tulee toteuttaa siten, että tulonjako yhteiskunnassa ei muutu. Tässä suhteessa esimerkiksi juuri lapsilisät ovat olleet yksi sellainen keino, jolla tulonjakoa on tasattu. On ihan selvää, että kun tuloveroasteikon alapäässä vero on 50 markkaa ja yläpäässä 65 000 markkaa, niin molemmille tasoille ei voida antaa markeissa samoja kevennyksiä tai muutoksia. On ihan imbesilliä väittääkin jotakin muuta. Täytyy puhua veroasteista.

Kautta linjan ja kautta koko verouudistuksen valtiovarainministeriön vero-osaston tutkimustoimistossa on tehty laskelmia, joissa veropohjan laajennus, myös sellainen, joka ei koske tavallista palkansaajaa, on otettu huomioon. Näitä on jaettu eri tulode-siileille ja sen jälkeen on katsottu, mikä on oikea ja kohtuullinen ratkaisu. Mutta kun tässä vaiheessa ei ole olemassa vielä kovin-kaan paljon verouudistuksen kokonaisarviointa tuloverotukseen nähden, ainoa, mitä minä tässä vaiheessa pidän selväjärkisenä tutkimustuloksena, on tulopoliittisen selvitystomikunnan esitys, joka on päivätty 18.10.1990, jossa todetaan, että aivan käyrän molemmissa päissä sekä pienituloiset että

suurituloisimmat ovat voittaneet hieman enemmän kuin enemmän keskituloiset, mutta kaikki ovat hyötynyt verouudistuksesta.

Ed. Kalliomäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Todellakin juustohöylällä on vedetty pitkin asteikkoja, tosin ed. Kääriäisen juustohöylä pysähtyi vain sinne ylä-päähän. Tämä on minusta hyvä asia. Mutta on myönnettävä, että jos toimenpiteet olisivat jääneet vain tähän, sillä olisi ongelmallisia tulonjakovaikutuksia. Sitä varten on, niin kuin ministeri Puolanne totesi, olemassa mahdollisuus suoriin tulonsiirtoihin, joista lapsilisät ovat hyvä esimerkki, miksei myös asumistuki, joka on merkittävästi kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mielestäni ministeri Puolanne on itse imbesilli, jos hän tulee tänne syyttämään muita tulonjakokeskustelussa sellaisten vaikutusten esittämisestä, jotka eivät sovi hänen omaan näkemykseensä. Ministeri Puolanne ei ole varmaan itse katsonut sitä televisio-ohjelmaa, jossa hän oli mukana, jossa mielestäni sitovasti osoitettiin se, miten hallituksen verouudistus on suosinut suurituloisia ja ollut pienituloisten näkökulmasta ongelmallinen eli lisännyt pienituloisten verotusta mukaan lukien suorat tulonsiirrot eli lapsilisät. En ole havainnut ministeri Puolanteen protestoineen sitä televisio-ohjelmassa esitettyä tulojen jakautumista vastaan. En tiedä, mistä se oli peräisin, mutta joka tapauksessa siinä esitettiin sellaisia tulonjakotietoja, että ne ovat aivan eriä kuin ministeri täällä esittää.

Ministerihän pyrkii aina puhumaan presentista, mikä on virhe jo sinänsä, koska tulonjako on markkoja, niin kuin täällä aikaisemmin on sanottu. Mutta myös nämä prosentit olivat muuttuneet, ministeri Puolanne, sen televisio-ohjelman mukaan siihen suuntaan, että pienituloiset olivat hävinneet ja suurituloiset olivat voittaneet erityisen paljon. Keskituloiset eivät olleet siinä tilanteessa hyötynyt siihen malliin, kuin esimerkiksi ed. Kalliomäki esitti.

Edelleenkin haluan kiinnittää huomiota siihen, että hallitus ei ole tutkinut verouudistuksen vaikutuksia kaikkein suurimmissa tuloluokissa ja hallituksen tutkimukset loppu-

vat aina siinä kohdin, missä varsinaiset suurituloisten tuloluokat alkavat eli tuossa 300 000 markan seutuvilla. Ministeri Puolanne katselee täällä sellaisia käyriä, joita on tehty puutteellisen aineiston perusteella silloin, kun ei ole tarkasteltu, mitä niille käyriille tapahtuu 300 000 markan kohdalla ja siitä ylöspäin. Siellä vasta ovat Suomen suurituloiset. Heidän tulonjakoaan ministeri Puolanne kieltäytyy täällä tarkastelemasta samaan aikaan, kun hän virheellisesti puhuu prosentista, kun pitäisi puhua markkoista. Tässä mielessä yhdyn täydellisesti siihen, mitä ed. Kääriäinen sanoi, eikä se ole ristiriidassa sen kanssa, mitä ed. Pekkarinen sanoi.

Puhemies: Kehotan ed. Seppästä pysyttyä parlamentaarisen kielenkäytön rajoissa. (Ed. Seppänen: Ministeri Puolanne puhui imbesilleistä ensin!)

Ministeri Puolanne: Herra puhemies! Minä en kohdistanut tätä "imbesilliä" kenhenkään henkilöön vaan keskusteluun ja väitteiden tasoon.

Haluaisin vielä korostaa sitä seikkaa, että kun kaikki opposition edustajat ovat täällä vannoneet ylitarkastaja Harri Ruutun laskelmien nimiin, niin ainakin 2.11.1990 esitetystä paperissa todetaan, että pienituloisten, alle 50 000 markkaa ansaitsevien veroaste on laskenut vuonna 1989 15,5 prosenttiin, kun se oli vuonna 1987 24,8, ja 50 000—60 000 markkaa ansaitsevien on laskenut 21,4 prosenttiin 23,7:stä. Nyt otan, niin kuin ed. Pekkarinenkin, vertailukohteeksi vuoden 1987. Samoin välillä 60 000—70 000 markkaa veroaste vuonna 1988 on alempi kuin vuonna 1987. Muillahan se on hiukan alempi kuin vuonna 1988 tai siinä pinnassa, ja kieltämättä tänä ensimmäisenä vuotena keskituloisten kohdalla tilanne oli kaikkein heikoin näitten tietojen perusteella. Mutta tämä on vain otanta, jossa on vain muutama tuhat.

Mielestäni nyt voitaisiin lopettaa jankkaaminen. Ehkä palaan joskus myöhempinä vuosina kuuntelemaan lehteriltä, kun te vuoden 91 verotuksen lopullisia tuloksia täällä arvioitte.

Ed. Kääriäinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Puolanteen pu-

heenvuoroon pari näkökohtaa. Ensinnäkin minä uskon toisin kuin ed. Seppänen, että hallitus on tutkinut aika tarkkaan verouudistuksen vaikutukset tulonjaollisesti kaikkien tuloluokkien osalta. Pahinta on se, että on tutkinut ja hyväksi havainnut, ajanut lävitse tämän kaltaiset asteikkomuutokset ja koko muunkin verouudistuksen. Se on siis sen kannalla, on tutkinut ja hyväksi havainnut.

Olennaista minusta on puhua markkoista asteikkokevennysten osalta. Ne ovat numeroita eivätkä väitteitä, ministeri Puolanne. Ne ovat selviä numeroita, jotka ovat lasketavissa hallituksen esityksistä. Toistan vielä kertaalleen, mitä äsken sanoin vähän tuonempana, eli sen, että ihmisen, jonka tuloluokka on 5 000 markkaa kuukaudessa, asteikkokevennys on vuodessa 330 markkaa suurin piirtein. Ihminen, jonka tulo on 30 000 markkaa kuukaudessa, saa melkein 8 000 markkaa asteikkokevennystä pelkätään. Siis tuloerot ovat kuusinkertaiset, mutta kevennys on 20-kertainen markkoissa mitattuna. Nämä ovat numeroita eivätkä mitään väitteitä, eivät huonoja eivätkä hyviä väitteitä vaan tosiasioita. Minusta tämä olisi hyvä ottaa myös ministerin huomioon, kun leimailee mielipiteitä eri leimoilla.

Ministeri Puolanne: Herra puhemies! Koetetaan kohta lopettaa nämä puheenvuorot, mutta se pitää paikkansa, että kun savolainen rupeaa puhumaan, niin vastuu siirtyy kuulijalle.

Miten se mahtaa olla, ed. Kääriäinen, miten voi 50 markan valtionveroa keventää 5 000 markalla tai vastaavasti? Täytyy jotenkin ajatella, että jos ei ole, mistä vähentää, pitää ottaa, niinhän sanottiin jossakin Elon laskuopissakin. Kun puhutaan väitteissä markkoista, pitää samalla sanoa, mitä asianomaisella tulotasolla maksetaan veroja. Tulonsiirrot ovat sitä varten, että niillä tasoitetaan tulonjakoa, mutta ei voi keventää verotusta, kun ei asianomainen maksa niin paljon veroja, että on, mistä keventää. Aina voidaan 50 markkaa poistaa. Alarajaahan on nostettu jo. Sillä tavallahan valtionverotuksessa alarajaa nostettiin. Kunnallisverotuksen perusvähennystä on muutettu niin, että se on edullisempi saajille, eläketulovähennystä on muutettu, kaikki on tehty edullisemmaksi, mutta kun ei ole, mistä vähentää, niin ei ole. Se pitäisi ed. Kääriäisenkin tajuta,

mutta kun oikein puolitotuuksia esittää, siitä tulee hirveän näköistä soppaa.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ministeri Puolanteelle sanon, että on ihan hyvä, että te olette paikalla nyt keskustelemassa. Mutta neuvoisin vähän niin kuin voimia hieman suuremman kärsivällisyyden saavuttamiseksi ja leimailun lopettamiseksi ihan kaikella hyvällä, ministeri Puolanne. (Min. Puolanne: Onko "savolainenkin" leimaamista?) — Te itse tiedätte, missä sävyssä kieltä käytätte. — On turha yrittää väittää, että opposition edustajilla ei olisi ymmärtämystä näissä asioissa. Me voimme sanoa, ministeri Puolanne teille, että mekin suurin piirtein nämä asiat osaamme. Kyllä se näin on!

Meidän näkemysemme voivat olla joissakin asioissa erilaiset, ja kilvoitelkaamme niissä. Kun te nyt, ministeri Puolanne, käytätte Ruutun paperia ja luette sieltä prosentteja, kuinka 87:stä 89:ään on käynyt niin ja näin, ensinnäkin minäkin muuten uskon, että aivan pienituloisimpien kohdalla verotus on keventynyt mutta ei niissä tuloluokissa, joita äsken luettelitte, tosiasiaa sillä tavalla kuin te luettelitte. Tässä on käynyt sillä tavalla tosiasiaa, että kun vähennyksiä karsittiin ja poistettiin, erityisesti työtulovähennys 11 800 markkaa vuodessa, se johti siihen, että nämä kansalaiset luisuivat korkeampaan tuloluokkaan sen seurauksena, että heiltä poistettiin työtulovähennys. Tämä yksi ainut vähennys merkitsi jo pelkästään tätä.

Mitä vielä tulee vertailuihin markkoissa ja prosenteissa, ministeri Puolanne, verrattakoon joko markkoissa tai myös prosenteissa, niin väitteet siitä, että suurituloisemmat ovat saaneet eniten, pitävät kyllä paikkansa.

Ministeri Puolanne: Arvoisa puhemies! Minä en alkuunkaan aliarvioi esimerkiksi ed. Pekkarisen tietoa. Hän on ollut niin kauan verojaostossa, että hän ei voinut välttyäkään saamasta oikeaa tietoa. Se on ihan eri asia vain, kuinka hän haluaa sen ulos tuoda ja millä tavalla hän haluaa sitä painottaa. Niin kuin sanottu, minä arvostan ed. Pekkarista. Sen takia joskus tekeekin niin häijyä, kun hän puhuu vastoin parempaa tietoa, tarkoituksenmukaisesti.

Mutta todetaan nyt vielä kerran, että kun vuoden 1991 lopullinen verotus on aikaan-

saatu, nähdään kokonaisverotuksen tulos. Tässä vaiheessa, kun kerran kaikki muutkin jankkaavat omiansa, minä jankkaan vielä tulopoliittisen selvitystoimikunnan käyrästä ja tutkimusta, koska siihen teidän kaikkien täytyy voida luottaa. Siinä on suurin piirtein tasainen tulonjako. Ei se siitä tässä salissa muutu, vaikka me puhuisimme täällä yömyöhään.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Vihreät ovat oppositioryhmistä selvimmin olleet tukemassa niitä laadullisia muutoksia, joita hallitus on verotukseen esittänyt. Me olemme olleet suurelta osin tukemassa sitä veropohjan laajentamista, jota on tapahtunut, osittain tietäen, että se veropohjan laajennus, paitsi että se jonkin verran puuttuu suurituloisten verohelpotuksiin, on ollut jonkin verran epäsosiaalista. Meidän lähtökohdamme on ollut silloin se, että tulonjako pitää hoitaa edistyksellisillä ja pienituloisia suosivilla veroasteikoilla. Asteikkolaissa me olemme joutuneet pettymään. Hallituksen esitykset eivät ole vastanneet sitä linjaa, jota tavallaan vähennysten karsiminen olisi edellyttänyt.

Keskusteluun, jota käytiin markkoista, prosenteista ja ryhmistä, täytyy ensinnäkin sanoa, että sillä, kerrotaanko asia markkoina vai prosenteina, ei ole sanottavan suurta eroa, jos verrataan koko verotuksen ja tulonsiirtojen vaikutusta, koska siinä lopputulos on suurin piirtein nolla. Siis kansalaiset maksavat veroja ja saavat tulonsiirtoja suurin piirtein yhtä paljon kuin aikaisemminkin. Silloin ne ryhmät, jotka ovat voittaneet, ovat voittaneet, ja ne, jotka ovat hävinneet, ovat hävinneet, ja keskimäärin siinä pysytään nollassa. Siinä mielessä ajatus siitä, että prosenttilasku olisi väärin tai että absoluutiset luvut olisivat oikeita, sisältää tavallaan sen tausta-ajatuksen, että verotus todella olisi keventynyt, mutta sitä se kai ei ole.

Sen verran kai tulonjakotilastoista voi joka tapauksessa sanoa, että se ryhmä, joka varmasti on voittanut, on suuripalkkaiset, siis nimenomaan suuripalkkaiset, eivät suurituloiset sen takia, että asteikon yläpäässä veropohjan laajennus on kohdistunut lähinnä muihin kuin palkkatuloja saaviin.

Joka tapauksessa me olemme olleet pettyneitä veroasteikkoihin ja sen takia teemme oman asteikkoehdotuksen. Arvoisa puhe-

mies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan nimelläni kulkevaan lakialoitteeseen n:o 120 sisältyvä lakiehdotus. Se poikkeaa rakenteeltaan täysin niistä esityksistä, joita muut oppositior ryhmät ovat tehneet, sillä jollakin ihmisellä tempulla hallitus on saanut myös oppositior ryhmät ajattelemaan verotusta rajaverojen kautta.

Rajaveroissa on se ikävä puoli, että jos pienituloisen rajaveroa alentaa, eniten siitä hyötyy suurituloisen, koska se vaikuttaa yläpäähän enemmän. Pahiten tässä suhteessa on mennyt ilmeisesti halpaan kristillinen liitto, joka ei varmaan ole osannut laskea omaa esitystään ja esittää tällä hetkellä suurimpia verohelpotuksia verrattuna hallituksen esitykseen tuloluokkaan 230 000, joka ei ehkä kuitenkaan ole se ryhmä, joka meillä nyt kaikkein suurimman verotuen tarpeessa olisi — tai en tiedä, minkälainen yhteiskunnallinen ajattelu kristillisillä tässä asiassa on.

Me, herra puhemies, ehdotamme asteikkoa, joka yli 94 000 markkaa maksavien osalta vastaa täysin hallituksen esitystä mutta sitä pienemmiltä merkitsee verojen alentamista. Me esitämme, että verotettavan tulon alarajaa nostetaan rohkeasti 63 000 markkaan. Se on uudistus, joka ei itse asiassa kuitenkaan niin hirvittävän paljon maksa. Se maksaa 1,5 miljardia. Verrattuna sen suureen laadulliseen vaikutukseen verotukseen hinta on mielestäni aika vähäinen. Me olemme esittäneet tuon verran myös ehdotuksia haittaverojen korottamiseksi, joten meidän esityksemme ovat tältä osin valtiontaloudellisesti tasapainossa.

Todettakoon, että vasemmistoliiton taulukkoesitykset merkitsevät verojen kiristymistä kaikilta, jotka ansaitsevat yli 80 000 markkaa, siis yli 7 000 markkaa kuussa, ja että vasemmistoliitto keräisi melkein 4 miljardia markkaa lisää tuloveroja. (Vasemmistoliiton ryhmästä: Suurituloisilta!) — No, ei pelkästään suurituloisiltakaan, jos te 80 000 markkaan panette rajan suurituloisissa.

Mutta sitten haluan hieman kommentoida niitä väitteitä, joita ed. Seppänen vaalihuomassa esitti vihreiden veroasteikoista, kun hän sanoi, että ne ovat epäsosiaalisia. Tästä ensinnäkin näkee, että ed. Seppäselä sosiaalisuus tarkoittaa kaunaisuutta suurituloisia kohtaan eikä pienituloisten tukemista, sillä hän ikään kuin ei näyttänyt ollenkaan huomaavan sitä, että meidän asteikkoesityksem-

me hyvin suuressa määrin tukevat pienituloisia. Ne merkitsevät noin 2 000 markan alennusta verotuksessa niille ihmisille, joiden kuukausipalkka on siinä 5 000—6 000 markan paikkeilla.

Se, ed. Seppänen, että me emme esitä rajaveron nostamista suurimmissa tuloluokissa, jota ed. Seppäsen kaunaisuudesta lähtevä ajattelutapa ilmeisesti olisi edellyttänyt, johtuu kahdesta seikasta. Ensinnäkin, koska me esitämme pienituloisille annettavan verohelpotuksen maksamista haittaveroja nostamalla, se tietysti merkitsee, että ihmisten verot sinänsä taas tätä kautta nousevat. Me emme kompensoi sitä hallituksen esitykseen verrattuna suurituloisille, joten hallituksen esitykseen verrattuna heidän asemansa heikenee, mutta me selvästi ylikompensoimme sen pienituloisille, joten ehdotus todellakin lisää suurituloisten veroja ja pienentää pienituloisten veroja. Verotus, ed. Seppänen, on kokonaisuus. Siinä on muitakin asioita kuin tulovero.

Mutta meillä on myös toinen syy siihen, että me emme lähteneet esittämään rajaveron nostamista suurituloisten osalta, ja se johtuu siitä, että meillä on rohkeutta katsoa suoraan silmiin sitä tosiasiaa, että keinona vähentää tuloeroja kovin korkeat suurituloisten verot ovat menettäneet tehoaan maailmassa, jossa valtioiden rajat ovat avautumassa ja erityisesti suurituloisilla on lukemattomia tapoja saada tulonsa ulkomaille piiloon suomalaisten korkeata verotusta. Me ymmärrämme, että tämä keino on silloin menettänyt tehonsa. Me emme halua silloin papukaijamaisesti toistaa sellaista, joka ei enää toimi, vaan yritämme etsiä ratkaisua muualta. Me emme tyydy sellaisiin ratkaisuihin, jotka vain näyttävät hyviltä, jos me todellisuudessa itse tiedämme, että ne eivät enää toimi.

Ed. Pekkarisen puheenvuoroon siitä, kuinka verotus ei olekaan keventynyt, koska asteikkojen alentamista on kompensoinut veropohjan laajentaminen: Tämä kai oli verouudistuksen tavoitekin. Ei kai verouudistus tarkoita sitä, että verottaminen lopetetaan ja yhteiskunnan palvelut ajetaan alas. Siinä me emme ainakaan halua olla mukana, vaan me haluamme myös verotuksella taata tulot valtiolle ja yhteiskunnalle, jotta se voi pitää palveluja yllä ja tällä tavalla huolehtia sosiaalisuudesta.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsitte-

lyn pohjaksi otettaisiin nimelläni kulkevaan lakialoitteeseen n:o 120 sisältävä lakiehdotus.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vihreitten asteikkoesitys on siinä mielessä puutteellisempi kuin meidän esityksemme, että siihen ei liity tulo- ja varallisuusverolakimuutosesityksiä. Tältä osin meillä liittyy laajempi kokonaisuus tähän verotukseen, eikä tarkoituksemme ole suinkaan kiristää verotusta koko sillä asteikkovaikutuksella, minkä ed. Soininvaara antoi ymmärtää, vaan tulo- ja varallisuusverolain muutoksilla tulemme kompensoimaan mahdolliset kiristykset keski- suurituloisille ja sosiaalisin perustein niille, jotka niitä tarvitsevat. Tässä mielessä ed. Soininvaaran todistus oli väärä ja johtuu siitä, että vihreiden puolella ei ole yhteiskunnallista valmiutta keskustella samaan aikaan sekä asteikoista että tulo- ja varallisuusverolaista yhdistettyinä, niin kuin ne nyt ovat tässä keskustelun pohjana.

Mitä tulee ed. Soininvaaran argumentointiin sen puolesta, että he ovat hallituksen suurituloisia suosivan veroasteikkolinjan takana, siihen haluaisin sanoa, että kovin kumma motivaatio on kaunaisuus tässä asiassa. En ymmärrä, että kaunaisuus loppuu 39 prosenttiin tuloveroasteikossa ja siitä ylöspäin kaunaisuus menee 50 prosenttiin saakka, mikä on meillä veroasteikon ylin raja. Siis millä tavalla ovat määriteltävissä kaunaisuuden objektiiviset perusteet silloin, kun 39 prosenttia on se raja, josta kaunaisuus alkaa? Olisiko 43 prosenttiakin, ed. Soininvaara, jo kaunaisuutta? Me kyllä sanomme, että on hyvä veronmaksukyky niissä tuloluokissa, ja toisaalta jos tällä linjalla ollaan, niin kaunaisuutta voisi olla se, että peritään 39 prosenttia eikä esimerkiksi 20 prosenttia. Eli jos ed. Soininvaara aikoo jatkaa tätä argumentaatiota, niin toivon, että hän määritteli kaunaisuuden rajan nykyistä huomattavasti tarkemmin.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Soininvaaralle aivan lyhyesti hänen monella tavalla ansiokkaaseen puheenvuoroonsa: Puhuin puheenvuorossani siitä, että veropohjaa on laajennettu 50 miljardilla markalla, enkä sitä sanonut siksi, että keskusta olisi kaikkea sitä laajentamista vastaan. Me olemme olleet hyväksymässä

suuren osan siitä laajentamisesta. Kerroin sen ihan vain siitä syystä, että se, että pidätysprosentteja on voitu laskea verouudistuksen yhteydessä, on johtunut paljolti siitä, että veropohjaan on samalla vedetty 50 miljardia markkaa lisää. Kun veronalaisen tulon pohja oli ennen verouudistuksen alkamista 200,8 miljardia markkaa, se vuoden 1989 verouudistuksen jälkeen oli muistaakseni hieman yli 50 miljardia markkaa laajempi. Tämän kuvauksen halusin kertoa, en näinkään halunnut sanoa, että kaikki se on kritiikkiä, mitä tässä on tapahtunut.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppäselä: Kaunaisuutta on se, että ed. Seppänen ei näe meidän esityksessämme mitään muuta piirrettä kuin sen, miten se kohtelee tuloluokkaa yli 275 000 markkaa olevat, joihin kuuluu aika häviävän pieni osa ihmisistä. Ehkä ed. Seppänen kuuluu niihin, mutta joka tapauksessa ei muuten kovin suuri joukko ihmisistä. Se ei ole itse asiassa yhteiskunnassa kysymyksenä kovin merkittävä, vaikka ed. Seppäsen omissa kirjoituksissa, puheissa ja tutkimuksissa se on ainoa asia, mihin hän kiinnittää huomiota.

Mutta hänelle ei ollut edes olemassa sitä tosiasiaa, että me alennamme veroja noin miljoonalta suomalaiselta. Se ei ollut hänelle mikään asia. Häntä kiinnosti ainoastaan se, mitä tapahtuu tälle superrikkaitten luokalle, ja tätä näköalan jonkinlaista ettenkö sanoisi kapeutta tai erikoista zoomausta pidän kaunaisuutena, jos ei näe sosiaalisissa kysymyksissä mitään muuta kuin rikkaitten dumpaamista. En halua missään tapauksessa ryhtyä rikkaita puolustamaan heidän asiana-jajakseen, mutta on kai täällä nyt sentään muitakin kysymyksiä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mielestäni on mielenkiintoista, että vihreät linjaavat itsensä tulonjakokeskustelussa tähän porukkaan, joka tukee hallituksen veropoliittista linjaa. Siellä alatuloluokissahan me kaikki olemme suurin piirtein samoilla linjoilla. Sen takia en ole siitä erityisemmin puhunut. Tulo- ja varallisuusverolain uudistusten ja muutosten takia meidän veroesityksemme tuovat suurempia helpotuksia kaikkein pienituloisimmille ja myöskin tarvitseville niin kuin lapsiperheille,

eläkeläisille ja asuntovelallisille. Sitä kautta tulee meidän esityksellämme huomattava määrä sosiaalista tulonsiirtoa toisella tavalla, kuin vihreät esittävät pelkässä taulukkoesityksessään.

Tältä osin ed. Soininvaara on aika erikoisilla linjoilla, kun hän puhuu niiden 200 000 suurituloisen pussiin, jotka ovat niissä tulo-luokissa, joista hän kieltää minua puhumasta. Ed. Soininvaara, kun me olemme puhumassa yhteiskunnan tulonjaosta, niin suurimmat vääristymät tulonjaossa ovat tulleet tämän hallituksen kaudella sinne suuriin tulo-luokkiin, ja toivoisin, että myöskin vihreät näkisivät, missä se vääristymä on. Se vääristymä ei ole alatuloluokissa, joita on yhteisvoimin ja myöskin meidän tuellamme ja myöskin taulukkoesityksellämme ja myöskin TVL-esityksellämme pyritty korjaamaan. Olemme olleet siinä hommassa mukana ja olemme uskollinen ja luotettava liittolainen kaikille niille, jotka haluavat muutoksia sinne. Mutta ongelmat aiheutuvat ylätuloluokkiin. Koko hallituksen verolinjan suurin ongelma on siellä, ja sosialidemokraatit ovat menneet siihen mukaan, ja nyt vihreät ovat sijoittautumassa mukaan ed. Paloheimon linjalla ja ed. Soininvaarankin linjalla näköjään. Ollaan mukana siellä tekemässä verohelpoituksia, missä vihreitten arvojen ajaminen tuntuu olevan hyväosaisten ... (Puhemies koputtaa)

Ed. Kankaanniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Soininvaara puheenvuorossaan käsitteli myös kristillisen liiton asteikkolakiesitystä ja mielestäni antoi siitä hieman harhaanjohtavan, jopa väärän todistuksen. Asteikkomme lähtee alapäästään korkeammalta kuin hallituksen esitys ja on myös joka kohdassaan alempi, paitsi yläpäästä. Tämä on tosiasia. Se on mietintöön aika lyhyesti näköjään kirjoitettu, mutta tämä on näin ihan selvästi. Tämä on pieni- ja keskituloisten osalta selvästi hallituksen esitystä kevyempi asteikko ja yläpäästä ki-reämpi.

Lisäksi on otettava huomioon, mitä esitamme vähennyksinä. Ed. Soininvaara ei ole ilmeisesti siihen tutustunut. Vähennykset kohdistuvat painottuneesti pieni- ja keskituloisiin, ja näin linjamme on selvästi sosiaalisempi kuin hallituksen linja, oikeudenmukaisempi. On todettava, että hallituksen veroas-

teikkoesitys on todella huolestuttava ajattel- len esimerkiksi niiden nuorten perheiden asemaa, jotka ovat tänä päivänä korkean koron politiikan uhreina, kärsivät liikevaihto- veron korotuksista, monet kunnallisveron korotuksista, hintatason noususta ja erityisesti hallituksen epäonnistuneesta asuntopoliit- tikasta. Nämä kaikki tekijät kun otetaan huomioon, meidän aloitteemme on hyvin sosiaalinen ja oikeudenmukainen.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kristillis- ten esitykseen: Olen laskenut sen läpi, ja siinä todella on niin, että heidän esittämänsä veronalennus on suurimmillaan tulojen olles- sa 225 000 markkaa, jolloin se on noin 3 200 markkaa. Esimerkiksi 100 000 markan koh- dalla se on 840 markkaa ja 60 000 markan kohdalla 440 markkaa.

Ed. Seppäselle haluan huomauttaa siitä, että kyllä kai kiistatta kuitenkin on niin, että meidän taulukkoesityksemme johtaa selvästi suurempaan veronalennukseen pienimmässä tuloluokissa kuin vasemmistoliiton tauluk- koesitys ja TVL-esitys. Se ei itse asiassa voi johtaa pienempään vasemmistoliitolla, koska me otamme pienituloisilta verot pois koko- naan. Ette kai te siitä enää alle pääse, vaikka yrittäisittekin?

Ed. Kettunen: Herra puhemies! Tässä on saanut kuulla mielenkiintoista keskustelua. Eri puhujat ovat olleet asioista eri mieltä ja väittäneet kuitenkin kaikki olevansa asias- sa oikeassa.

Herra puhemies! Minusta ministeri Puo- lanne vastatessaan ed. Kääriäiselle antoi meistä savolaisista väärän todistuksen, kun hän totesi, että kun savolainen puhuu, niin vastuu siirtyy kuulijoille. Olen kuullut, herra puhemies, tästä samasta hieman paremman version, joka kuuluu sillä tavalla, että kun alle satakiloinen puhuu, niin vastuu siirtyy kuulijoille.

Tähän perustuen, herra puhemies, ehdot- tan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valio- kunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Ed. Sasi: Herra puhemies! Ehkä on syytä käydä perusasiat vielä kertaalleen lävitse. Silloin kun verouudistusta suunniteltiin, op- positio väitti, että se johtaa tuloverotuksen

kiristymiseen, mutta nyt kaikki laskelmat osoittavat selvästi, että verouudistuksen johdosta tuloverotus on keventynyt. Laskelmat, jotka myöskin tulopoliittinen selvitystoimikunta on hyväksynyt, osoittavat, että vuonna 1987 tuloveroaste oli 28,5 prosenttia, nousi vuonna 1988 29,7 prosenttiin, putosi 89,29 prosenttiin eli oli vuonna 1989 jonkin verran vuoden 1987 tason yläpuolella, vuonna 1990 putosi jo vuoden 1987 alapuolelle 28,2 prosenttiin ja ensi vuonna on 27,3 prosenttia. Eli tuloverotus on selvästi keventynyt. (Ed. Seppänen: Liikevaihtovero!)

Sen jälkeen sitten on otettu argumentiksi, kun ei enää voida väittää, että tuloverotus ei olisi keventynyt, se, että kokonaisveroaste nousee. Se on totta, että koko 80-luvun Suomessa kokonaisveroaste on selvästikin noussut. Se johtuu siitä, että työeläkemaksut ovat jatkuvasti kasvaneet, ja haluaisin vain kuulla sen edustajan, joka on valmis esittämään, että eläke-etuuksia pitäisi olennaisesti heikentää. Se on yksi keino, jolla kokonaisveroastetta voitaisiin alentaa.

Mitä sen sijaan tulee bruttoveroasteeseen, voidaan todeta, että vuodesta 1988 asti bruttoveroaste on koko ajan alentunut tämän hallituksen toimikaudella. Vuoden 1988 bruttoveroaste oli sama kuin vuoden 1986 bruttoveroaste. Vuosi 1987 oli jossain määrin poikkeus johtuen siitä, että silloin oli vaali-vuosi.

Tässä yhteydessä on syytä erityisesti kuitenkin korostaa sitä, että jos katsotaan valtion menojen kehitystä, niin lainanotto on kyetty minimoimaan viime vuosien aikana, mikä merkitsee sitä, että paineet verotuksen kiristymiselle on kyetty melko tehokkaasti torjumaan tulevaisuutta silmälläpitäen.

On totta, että liikevaihtovero- ja muut välilliset verot ovat jossakin määrin kiristyneet. Erityisesti kiristyneet ovat ns. haittaverot. Haluaisin vain kuulla, onko ed. Seppänen sitä mieltä, että haittaveroja ei missään tapauksessa pitäisi säätää siitä syystä, että ne kiristävät välillistä verotusta. Mielestäni ne ovat tarkoituksenmukaisia ympäristöpoliittisia välineitä.

Täällä on myös väite, että tulonjakovaikutukset ovat pienituloisille kielteisiä ja että tästä syystä verouudistus on epäonnistunut. Jos jossakin maassa verouudistuksen johdosta, kun kaikissa Länsi-Euroopan maissa on toteutettu verouudistus, on tehty tarkkaa

selvitystyötä, niin Suomessa on tehty erittäin huolellista ja perusteellista selvitystyötä verouudistuksen tulonjakovaikutuksista.

Ensinnäkin valtiovarainministeriössä on ollut 40 000 verovelvollisen aineisto, jolla on jatkuvasti laskettu, mitkä ovat verouudistuksen vaikutukset. Jos otetaan vuosi 1987, jolloin nykyinen hallitus aloitti toimintansa, ja nyt hyväksyttävät asteikot, joita sovelletaan vuonna 1991, voidaan todeta, että vuodesta 1987 vuoteen 1991 tuloveroaste putoaa 1,8 prosenttiyksikköä.

Jos katsotaan palkansaaajien kohdalta taulukoista, jotka valtiovarainministeriössä on laadittu ja jotka muuten tulopoliittisessa selvitystoimikunnassa on hyväksytty ja joita on käytetty myös pohjana, kun Kallion sopimusta on neuvoteltu, eli tällä on myös työmarkkinajärjestöjen jonkinlainen arvovaltainen tuki takanaan, niin voidaan todeta, että suurimmat hyötyjät ovat kaikkein pienituloisimmat eli tulovälillä 15 000—30 000 kevenemä 3,2 prosenttiyksikkö ja yhtä suuri kevenemä tuloryhmässä yli 350 000 markkaa. Seuraavaksi suurin kevenemä on tuloryhmässä 30 000—45 000 2,8 prosenttiyksikköä ja seuraavaksi suurin kevenemä tulovälillä 45 000—60 000 2,3 prosenttiyksikköä. Eli useammat pienituloisryhmät ovat hyötynneet selvästi verouudistuksesta. Suurituloisissa ainostaan kaikkein suurituloisimpien ryhmä on hyötynyt. Kaikkein pienin hyöty on nimenomaan keskitulovälillä, noin 100 000 markan tulojen paikkeilla.

Tyypillinen väite, millä vielä on pyritty kiihottamaan mielipiteitä, on se, että on väitetty, että nimenomaan pienituloiset yksinhuoltajat, jotka muutenkin ovat kauhean huonossa asemassa, ovat verouudistuksen yhteydessä menettäneet. Selvitykset osoittavat sen, että kun tulovälillä yli 60 000 markkaa vasta pienituloiset maksavat tuloveroja, niin tulovälillä 60 000—75 000 yksinhuoltajilla on verokevenemä 5 prosenttiyksikköä eli verouudistuksessa kaikkein suurin voittajaryhmä. Seuraavassa tuloryhmässä tulovälillä 75 000—90 000 verokevenemä on 3,6 prosenttiyksikköä, eli tämäkin kuuluu suurimpiin verouudistuksen hyötyjäryhmiin. Tässä suhteessa se kaikki parku, mitä on kuultu, on osoittautumassa täysin virheelliseksi.

Mikä on tärkeätä? Asken mainitut tulokset olivat yksilökohtaisia tuloksia jokaisen verovelvollisen osalta erikseen. Jos otetaan

kotitaloudet, kotitaloushan muodostaa kuitenkin kulutusyksikön, ehkä lähdetään kaikkein oikeimmista luvuista. Jos katsotaan kotitalouksia, niin jälkeen suurimmat hyötyjät ovat pienituloisimmat kotitaloudet. Palkansaajakotitalouksissa suurin hyötyjäryhmä on tulovälillä 30 000—45 000, 3 prosenttiyksikköä. Seuraavaksi suurin hyötyjäryhmä on tulovälillä 60 000—75 000: 2,6 prosenttiyksikköä. Seuraava ryhmä löytyy kaikkein suurituloisimmasta eli yli 400 000 ansaitsevista, 2,5 prosenttiyksikköä, ja seuraava on sitten tulovälillä 75 000—90 000: 2,3 prosenttiyksikköä. Kun nämä ovat kotitalouksia, joissa molempien puolisoitten tulot otetaan huomioon, niin voidaan todeta, että jälleen kaikkein pienituloisimmat kotitaloudet ovat selvästi eniten hyötynneet ja hyötyjäryhmässä on sitten kaikkein suurituloisin ryhmä, joskin veroasteissa tuo hyöty on pienempi kuin kaikkein pienituloisimmilla. Jälleen keskituloiset ja ehkä parempikeskituloiset ovat tässä yhteydessä menestyneet jonkin verran huomnommin.

Nämä ovat laskelmia, jotka perustuvat laskelmiin 40 000 hengen aineistosta, ja tietysti vuoden 1991 osalta on jouduttu tekemään tiettyjä olettamuksia.

On vain yksi varma laskelma, jota on täällä jo useampaan otteeseen siteerattu, verohallituksen ylitarkastajan Harri Ruutun laskelma, jossa on käyty läpi 7 973 palkansaajaa ja jokaisen osalta on poimittu tiedot vuosilta 1987, 1988 ja 1989. Kyseessä on jokaisessa tapauksessa sama palkansaaja ja hänen veroilmoituksensa kultakin vuodelta, joten tuloryhmä tästä syystä on oikea ja tällä tavalla vähennystenkin vaikutus on tietyllä tavalla kyetty eliminoimaan.

Kuten täällä aikaisemminkin on mainittu, ylivoimaisesti suurin hyötyjäryhmä on tulovälillä alle 50 000, jossa verotus kevenee vuoden 1987 24,8 prosentista 15,5 prosenttiin. Jos verrataan vuosia 1987 ja 1989, niin tuloryhmästä 70 000 markkaa ylöspäin ei ole tapahtunut enää keventymistä, mutta tuloryhmillä alle 70 000 on tapahtunut hyvinkin voimakasta kevenemistä. Näidenkin laskelmien mukaisesti pienituloiset ovat ylivoimaisesti eniten hyötynneet verouudistuksesta.

Jos verrataan vuoteen 1988, niin kaikki ovat hyötynneet, kuitenkin siten, että parempikeskituloisilla hyöty on hyvin minimaalinen eikä tulovälillä 150 000—200 000 ole

tapahtunut kevenemistä edes vuodesta 1988. (Ed. Pekkarinen: Onko oikein verrata vuoteen 1988?) Tässä suhteessa voidaan todeta, kuten Ruutu itsekin verojaostossa totesi, että 100 000—200 000 ansaitsevat on se ryhmä, joka on heikoiden menestynyt verouudistuksessa ainakin, kun verrataan vuosia 1988 ja 1989 tai vaikka vuosia 1987 ja 1989.

Vielä jos kysytään, mistä tämä johtuu, niin täytyy muistaa, että kun verouudistus aloitettiin, valtionveron alaraja oli 15 700 markkaa. Sitä on nostettu nyt 40 000 markkaan vuonna 1991, eli alaraja valtionverotuksessa on pienituloisilla olennaisesti noussut. Sen lisäksi jos otetaan kunnallinen perusvähennys eli se, mistä rajasta lähtien maksetaan kunnallisveroa, niin verouudistuksen alkaessa summa oli hieman yli 10 000, ensi vuonna se on 52 800 markkaa, jonka jälkeen maksetaan täysi kunnallisvero. Asteikoissa ja myös kunnallisverotuksen jakoverossa on nimenomaan erikoisesti kiinnitetty huomiota pienituloisimpiin.

No, hyvä, nyt on puhuttu veroasteprosesseista. Ed. Seppänen sanoi, että markathan ovat tärkeitä. Mutta haluan tässä yhteydessä muistuttaa ensinnäkin siitä, että kun Kallion tulopoliittinen sopimus on tehty tai mitä tahansa palkkasopimuksia tässä maassa on tehty, niin kyllä näissä on aina ollut myös prosenttiehto. Ihan pienipalkkaisimmilla saattaa olla sillä tavalla, että maksetaan palkka markkoissa tai penneissä, mutta joka tapauksessa aina on prosenttiehto eli joka tilanteessa, kun ansiotasoa tarkistetaan, puhutaan prosenteista eikä suinkaan markkoista.

Toinen seikka, joka on olennainen, on se, että kun meillä inflaatio etenee, me joudumme tarkastamaan inflaation johdosta veroasteikkoja. Inflaatio etenee prosenteissa eikä markkoissa, ja siitä syystä luonnollisin tarkastusperuste on nimenomaan prosenttiperuste tai veroasteperuste, joten tässäkin suhteessa voidaan todeta, että nimenomaan veroaste on oikea laskentatapa.

Mitä tulee kaikkein suurituloisimpiin, jos halutaan verotusta kiristää heidän osaltaan, pääomatulot on helppo kanavoida ulkomaille. Mitä tulee ansiotuloihin, totuus on se, että kaikkein suurituloisimmilla ryhmillä on varsin suuret mahdollisuudet neuvotella omalta osaltaan sellaiset palkkasopimukset, että verotus voi kiristyä vaikka kuinka paljon tahansa, mutta joka tapauksessa ansiotaso

selvästi nousee, eli tulonjakovaikutuksia ei enää kyetä kaikkein suurimmissa tuloryhmissä verotuksen avulla kovinkaan tehokkaasti ohjaamaan.

Ekä ed. Seppäselle täytyy vielä näyttää Harri Ruutun kaavio Lorenzin kuvaajasta, joka kuvaa nimenomaan tulonjakovaikutuksia. Tämä osoittaa sen, että vuonna 1989 tulonjako on selvästi tasaisempaa kuin vuonna 1988, mikä mielestäni näin kaaviollisesti esitettynä osoittaa sen, että tulovaikutukset ovat olleet, voi sanoa, pienituloisia suosivia ja tulonjakoa tasaavia.

Herra puhemies! Täällä on väitetty, että pääomaverotus on muodostunut epäyhtenäisemmäksi. Haluan ensinnäkin todeta, että mitä tulee talletusten verottamiseen, aikaisemmin meillä talletuksia ei ole lainkaan verotettu, verokanta on ollut nolla. Nyt siirrytään lähdeveroon, jossa lähdeverokanta on 10 prosenttia, eli saatetaan verottomat talletuskorot verotuksen, joskin lievän piiriin.

Mitä tulee muiden pääomatulojen eli osinkotulojen verottamiseen, niin tältä osin todetaan, että aikaisemmin osinkotulon verotus on voitu varsinkin suuremmissa tuloryhmissä minimoida lähestulkoon kokonaisuudessaan järjestämällä yhtiöketjuja ja siirtämällä osinkotulot yhtiöketjujen välityksellä niin, että niitä ei ole kanavoitu yksityishenkilöille, jolloin verotus on jäänyt nollaverotukseksi. Lisäksi tietyillä ryhmillä omaisuustulovähennyksen ansiosta on voitu myös minimoida nollaprocentiksi osinkotulojen verotus. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä takaa sen, että kaikista osinkotuloista sekä yhtiöitten että yksityisten henkilöitten on maksettava tuloveroa.

Mitä tulee myyntivoittoihin, jotka tähän asti ovat olleet lähestulkoon verovapaita, näittenkin veropohjaa on selvästi laajennettu eli totuus on se, että verouudistuksen yhteydessä pääomaverotusta on selvästikin yhdenmukaistettu ja tasattu. Se on ollut yksi syy, minkä vuoksi mm. ylemmissä tuloryhmissä on voitu mennä asteikkoalennuksissa niinkin suuriin alennuksiin kuin on menty.

Haluan vielä lopuksi todeta sen, että Suomea täytyy verrata myös muihin maihin. Me emme elä omaa itsenäistä elämää välittämättä muista maailman maista. Ruotsissa, missä sosialidemokraatit ovat pitkään pitäneet valtaa, on toteutettu verouudistus, jossa vain 10

prosenttia kansalaisista enää maksaa valtion tuloveroa. Nämäkin henkilöt maksavat tuloistaan, jotka ylittävät 120 000 markkaa, 51 prosenttia eli vähemmän kuin meillä. Meillä joudutaan edelleen ensi vuonna maksamaan noin 60 prosenttia ylemmissä tuloryhmissä lisätuloista veroa, mutta Ruotsissa ollaan 51 prosentissa, ja toki tämä vaikuttaa siihen, millä verotasolla Suomessakin voidaan liikkua ja toki lisää paineita ja antaa oikeutusta sille, että ylimpiäkin tuloveroprosentteja on meillä alennettava.

Mutta kun täällä on kiinnitetty huomiota ainoastaan ylimpiin tuloveroprosentteihin, haluaisin sanoa ja toistaa omalta osaltani uudestaan ja uudestaan sen, missä meillä ovat kaikkein suurimmat verotuksen ongelmat. Ne ovat keskituloryhmissä. (Ed. Pekkarinen: Oikein!) Jos me ajattelemme, että jo 70 000 markan tuloilla joutuu lisätuloistaan maksamaan noin 40 prosenttia tuloveroa, mielestäni kansainvälisesti katsottuna, mutta ihan oikeudenmukaisuusnäkökulmastakin prosentti nimenomaan on liian korkea. Jos meillä joutuu maksamaan noin 50 prosenttia lisätuloistaan, kun tulot ylittävät 98 000, tästäkin luvusta voidaan todeta, että se on kansainvälisesti katsottuna erittäin kireää verotusta ja mielestäni kohtuuttoman kireää vielä niinkin pienillä tuloilla niin kalliissa maassa kuin Suomi.

Haluan erityisesti alleviivata sitä, että naisissä tuloryhmissä ei pelkästään riitä se, että tuloveroprosentti on näinkin korkea, vaan näissä tuloryhmissä yleensä tulonsiirrot vielä alenevat hyvin voimakkaasti, mikä merkitsee sitä, että jos lasketaan käytössä oleva tulo näitten kotitalouksien osalta, ei voida ottaa huomioon pelkästään verotuksen progressiota, vaan täytyy ottaa myös tulonsiirtojen alenema huomioon, mikä merkitsee sitä, että perheen käytettävissä oleva tulo tulojen noustessa alenee vieläkin enemmän kuin marginaaliveroprosentin osoittaman määrän.

Herra puhemies! Mielestäni olen osoittanut, että verouudistus on ainakin erittäin oikeudenmukainen pienituloisten kannalta ja kaikkien kannalta hyödyllinen.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Oli sentään hyvä, että verojaoston puheenjohtaja ed. Sasi totesi, että ainakin yhdessä asiassa hallituksen verouudistus ei ole onnistunut, nimittäin keskituloisten verotuksen osalta.

Tosiasia kai on se, että keskituloisia on palkansaajien enemmistö, ja näin ollen se muodostaa myös verotulojen kannalta niin merkittävän tuloryhmän valtion kannalta, että näiltä osin hallitus ei ole kyennyt ongelmia ratkaisemaan.

En myöskään tullut vakuuttuneeksi ed. Sasin puheenvuorosta siitä, että verouudistus olisi toteuttanut neutraliteettiperiaatetta eri tulonsaajien välillä, vaan se on johtanut tuloerojen kasvuun tulonsaajien välillä, samoin myös kuntien ja valtion välillä.

On myös muistettava se asia, että välilliset verot tämän hallituksen aikana ovat roimasti nousseet, ja se varmasti kohdistuu kaikkein kipeimmin juuri pienituloisiin kansalaisiin.

Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta käsittelyn pohjasta eli että käsittelyn pohjaksi otetaan ed. Laakso- sen nimellä oleva oikein hyvä lakialoite n:o 43.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ensimmäkin haluan kannattaa ed. Soininvaaran tekemää käsittelyn pohjaa koskevaa ehdotusta.

Sitten haluaisin käyttää tilaisuutta vastakseni ed. Seppäselle omalta osaltani, kun hän syytti meitä vihreitä kovin epäsosiaalisesta linjasta. Minä totean, että itse asiassa rakenteellisesti ed. Seppänen on siinä mielessä oikeassa, että meidän ajamamme kokonaisveropoliittinen linja on ongelmallinen sosiaalisesti sikäli, että meidän ajamamme ympäristöverot käyttäytyvät liikevaihtoverojenomaaisesti eli kohtelevat kaikkein kaltoimmin vähäosaisia ja vähätuloisia. Tämä taas edellyttää sitä, että tämä pitää pyrkiä kompensoimaan mahdollisimman tehokkaasti ja hyvin, ja juuri siltä pohjalta olemme lähteneet sille asteikkolinjalle, jonka ed. Soininvaara esitteli ja jossa valtionverotuksessa verotettavan tulon alaraja on 63 000 markassa.

Tähän sopii myös se, että me olemme verotuksen yksinkertaistamisen kannalla, mitä taas mielestämme hallituksen veropoliittinen linja edustaa. Edelleen liikevaihtoverojen osalta olemme olleet sitä mieltä, että käsityöläiset ja muut vastaavat ovat sellaisia, jotka pitää ottaa erityisesti huomioon liikevaihtoveron kohtaautumisessa, jotta heidän asemansa olisi otettu huomioon, ja vielä sosiaalisissa tulonsiirroissa olemme olleet

lapsilisien voimakkaan korottamisen kannalla juuri samoista sosiaalisista syistä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Nyt on mielestäni tässä tilaisuudessa paljastunut vihreiden suuria yhteiskunnallisia heikkouksia, jotka liittyvät heidän poliittiseen toimintaansa. Vihreät ovat itse asiassa paljastaneet itsensä tänä iltana ja ajautuneet sen tyyppisiin uskottavuusongelmiin, että tässä onkin selviäminen heille, kun vaalit tulevat. Ollaan liikevaihtoverojen korottamisen kannalla ja pidetään sitä tärkeänä yhteiskunnan verottamisen muotona ja sitten ollaan suurituloisia suosivan tuloverotuksen kannalla, johon liittyy asteikkojen tarkistaminen pieniä tulonsaajia suosivaan suuntaan.

Mutta on kyllä erittäin todennäköistä, että näillä asteikkotarkistuksilla ei välttämättä pystytä kompensoimaan liikevaihtoveron aiheuttamia ongelmia. Tässä mielessä on valitettavaa, että ed. Pulliaisen eduskunnassa esittämä linja, johon liittyy kestävä kehitys ja vahva sosiaalinen vastuuntunto yhteiskunnan heikossa asemassa olevia ihmisiä kohtaan, ei ole kestänyt vihreiden kollektiivista käsittelyä, vaan vihreissä ovat päässeet voitolle ne epäsosiaaliset piirit, joita edustaa täällä yleensä ed. Paloheimo ja tänä iltana myös ed. Soininvaara.

Siis on käynyt niin, että vihreät ovatkin hyväosaisten liike. Se on vahvalla tavalla tänä iltana täällä manifestoitu. Mielestäni vihreiden suuri yhteiskunnallinen tehtävä hämärtyy tällaisen sosiaalisen dimension osoittautuessa vihreitä kuvaavaksi, mikä tänä iltana on liittynyt heihin ja mikä tämän illan jälkeen tullaan heihin epäilemättä leimaamaan.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppäselle ensimmäkin totean, että en kuullut ed. Pulliaisen sanovan, että vihreät haluavat korottaa liikevaihtoveroa, vaan totesimme, että haitta- verot tulonjaon mielessä käyttäytyvät kuin liikevaihtovero, ja se on seikka, jota on erittäin vaikea olla korjaamassa.

Edelleen ed. Seppänen ilmeisesti tuntuu tarvitsevan semmoista tietoa, että vihreät olisivat epäsosiaalisia. Sen takia hän keksii sen, vaikka hänelle sanoisi asiassa mitä tahansa.

Ensinnäkin meidän veroasteikkomme on selvästikin pienituloisia enemmän suosiva kuin vasemmistoliiton. Se on viestinä siitä, minkälaiseen suuntaan me haluamme tulonjakoa täällä lisätä.

Sitten ed. Seppänen näyttää intohimoisesti pitävän kiinni eräästä ajatuksesta. — En missään tapauksessa pidä siitä, että meillä on yhteiskunnassa kohtuuttoman rikkaita ihmisiä, jotka käyttäytymisellään antavat aivan väärän esimerkin ja vääriä tavoitteita muille kansalaisille. — Mutta meidän on myös ymmärrettävä se, että sen jälkeen kun Ruotsi teki sellaisen veroratkaisuin kuin teki, se tie on ohitse. Me emme pysty käyttämään korkean tuloverokannan tietä. Meidän tulee keksiä muita tapoja pienentää rikkaiden ylikulutusta. Niitä löytyy myös sopivasti välilististä veroista aika paljon.

Ed. Seppänen on oikeassa, että kovin pitkälle verojen alentamisen tiellä ei voida pienituloisia tukea. Mutta ed. Seppänen varmaan tietää, että vihreät ovat tämän takia esittämässä tällaista perustuen ratkaisua. Se on kai jossakin vaiheessa vasemmistoliitonkin tavoitteissa vilahtanut, mutta sittemmin sieltä kyllä joutunut pois.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan minäkin muistuttaa nyt ed. Seppästä, että kun käsiteltiin ympäristöveroja muutama viikko sitten, niin ed. Seppänen aivan erikoisesti vahti, millä tavalla vihreät yhtenäisesti ryhmänä äänestävät. Silloin kävimme tämän keskustelun, mikä ongelma on näiden ympäristöverojen kannalta. Se ongelmahan on juuri siinä, niin kuin äsken totesin, että ne käyttäytyvät kuin liikevaihtovero, mikä aiheuttaa väistämättömästi sosiaalisen tulonsiirtotarpeen, ja arvoisa ed. Seppänen, vihreä ei voi olla ilman sosiaalista omaatuntoa. Se on mahdoton yhtälö. Jos menee pieleen, siitä pitää, aivan oikein, ed. Seppänen, muistuttaa meitä jokainen hetki, koska se on demokratiassa ainut vihreyden läpimenomahdollisuus. Tässä on vakavasta asiasta kysymys, ja ed. Seppänen, tässä ei ole huulenheimusta kysymys.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Soininvaaralle haluaisin sanoa, että kysymys on liikevaihtoverosta silloin, kun vihreät ovat olleet liikevaihtoverokannan nostamisen puolella 21,2 prosent-

tiin, mikä se on uudessa liikevaihtoverolaisessa. Tältä osin kysymyksessä on kulutuksen verottaminen ja hallituksen veropoliittisen linjan tukeminen. Siis nyt ei ole erityisiä kahta erilaista veropoliittista linjaa, mikä olisi hallituksella ja toisaalta vihreillä.

Vihreät koettavat nyt pyristellä huonolla menestyksellä irti hallituksen linjan tukemisesta ja koettavat esittää täällä sen tyyppisiä vaihtoehtoja, että sosiaalista omaatuntoa olisi tuloveroasteikon alarajan nostamisessa 63 000 markkaan. Se ei pelasta vihreitä siltä epäsosiaaliselta leimalta, joka tässä nyt voidaan asettaa vihreiden koko veropoliitikalle. Sitä kritiikkiä, jota nyt tarvittaisiin hallituksen veropoliittikkaa kohtaan, vihreät eivät ole olleet valmiita käymään tänä vuonna eikä viime vuonna. Vihreät ovat olleet asiassa opposition heikoin lenkki, ja tältä osin on mielenkiintoista, mitenkä vihreät tulevat näissä yhteiskunnallisissa kysymyksissä lisäämään uskottavuutta tämän jälkeen, kun hallitus on saanut niin vahvan tukijan vihreän liiton veropoliittisesta linjasta, mikä täällä on tänä päivänä manifestoitu, kun puhutaan veropoliittikan suurimmista ongelmista eli suurituloisia suosivasta linjasta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! En ennättänyt äsken esitellä keskustan asteikkolakiehdotusta ja siitä syystä tulin tänne, mutta vielä haluan perustella sen, että tulin tänne.

Haluan kiinnittää huomiota siihen, että tällä kertaa samalla kertaa on keskustelun alla toisessa käsittelyssä, tosiasiasa ensimmäisen kerran keskustelun alla, kaksi lakiesitystä, jotka ovat yhteiskunnallisilta ja taloudellisilta vaikutuksiltaan suurempia kuin kaikki muut eduskunnassa tämän syksyn aikana käsiteltävät lait yhteensä. Tämä minusta, arvoisa puhemies, riittää perustaksi sille, että rohkenen vielä jonkun sanan asiasta puhua, vaikka ihan liian paljon tietysti monien mielestä jo tähän mennessä asiasta on sanottu.

Mitä tulee käydyssä keskustelussa esitettyihin arvioihin verouudistuksen tähänastisista vaikutuksista, en kajoa siihen sen enempää muuta kuin totean ihan lyhyesti sen, minkä jo aiemminkin kommenttipuheenvuorossa sanoin, että minäkin uskon, että tähänastisessa uudistuksessa pääsääntöisesti sellaisten verovelvollisten, joiden tulot ovat alle

5 000 markkaa kuukaudessa, verotus on keventynyt. Se on hyvä asia, ja siitä hallitus ansaitsee tunnustuksen. Toinen hyvin selvä lopputulos tästä on, että yli 200 000 markkaa vuodessa ansaitsevien, siis noin parikymmentä tonnia kuukaudessa ansaitsevien, kohdalla verotus selvästikin kevenee.

Mitä tulee tilanteeseen ensimmäisestä selaisesta vaiheesta, josta on olemassa luotettavaa tietoa, vasta vuodelta 1989 on riittävän iso otos. Se osoittaa, että kun mennään yli 5 000 markkaa kuukaudessa ansaitseviin, eli aika pienituloisiin kansalaisiin, keskituloisiin kansalaisiin, näiden kohdalla myös tuloveroaste on kiristynyt.

Kun ed. Kalliomäki puheenvuorossaan aiemmin sanoi, ettei pidä puhua markkoista. Hyvä on, ei puhuta markkoista, puhutaan myös veroasteista. Kokonaisveroasteen kohdalla on tapahtunut kiristymistä, bruttoveroasteen kohdalla on tapahtunut kiristymistä ja vuoden 89 tilanteeseen myös tuloveroasteella mitaten on tapahtunut kiistatonta kiristymistä, mutta en jatka siitä sen enempää.

Arvoisa puhemies! Sitten ehkä sallitaan korjata ilmeinen lipsahdus, minkä verojaoston puheenjohtaja Sasi täällä sanoi, kun hän kertoi, että Lorenzin kuvaaja osoittaa, että tulonjakovaikutukset ovat olleet myönteisiä vuoden 1989 verouudistuksen seurauksena. Minä ainakin luen tämän selvityksen täsmälleen toisinpäin. Tämä osoittaa kyllä selvästi sen, että tulonjakovaikutukset ovat olleet kielteisiä vuonna 89 vuoden 88 tilanteeseen verrattuna. Se siitä!

Arvoisa puhemies! Keskustan asteikkolakesitys lähtee siitä, että hallituksen esitykseen verrattuna meidän esityksemme merkitsee verotuksen keventymistä 56 000 markkaa ylittävän tulon osalta siten, että kevennys 89 000—154 000 markkaa vuodessa ansaitsevien kohdalla on suurimmallaan hallituksen esitykseen verrattuna, ja se on vain vähän kevyempi eli 420 markkaa vuodessa. Sitä vastoin keskustan asteikkolakesitys lähtee siitä, että vajaan 200 000 markan vuositulon kohdalla on kireämpi verotus kuin se, mitä hallituksen esitys käytännössä merkitsee. Tosin tällöin täytyy ottaa huomioon se, että keskustan tulo- ja varallisuusverolakesitys poikkeaa siitä, mikä on hallituksen esitys. Näin ollen voidaan sanoa, että runsaan 200 000 markan vuositulon kohdalla keskustan verolinja ja hallituksen verolinja leikkaa-

vat toisiaan. Hallituksen esitys on kevyempi ja keskustan vähän raskaampi kuin hallituksen esitys.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 1) asian käsittelyn pohjaksi otetaan mietintöön liitettyyn III vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Pohjola: Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen näköjään heittäisi koko kokonaisverouudistuksen pesuveden mukana unohtaen tietoisesti sen, mikä oli lähtötilanne. Kyllä verotus on oikeudenmukaistunut. Tilannehan nimittäin oli se ja on toki edelleenkin, että palkansaaajat ovat saaneet ja saavat maksaa joka markastaan täyden veron. Tuolloin ennen kokonaisverouudistusta pääomatulot olivat suurelta osin verottomia. Metsätuloista, ed. Pekkarinen, vain osa, arviolta noin kolmannes, oli verotuksen piirissä, eikä metsätulojen verotusta ole vielä kukaan kyetty oikeudenmukaistamaan asianmukaiselle tasolle.

Valtiovarainministeriön selvityksen kohteena olleiden yritysten efektiivinen veroaste ennen kokonaisverouudistusta oli vuonna 1985 vain 20,6 prosenttia. Kuten ed. Sasi täällä sanoi, ns. nollaverotilanteet eivät olleet valtionverotuksessa harvinaisia. Me muistamme sen, että esimerkiksi 32 pörssinoteeratusta teollisuusyrityksestä maksoi vuonna 1985 valtionveroa vain 13 yritystä. Tähän on nyt saatu yhtiöverotuksen hyvitysjärjestelmällä korjaus. Vapaaamatkustajat on pantu kuriin.

Verotus on niin ikään tullut neutraalimmaksi toisin kuin täällä on väitetty. Verotuksemme ei nimittäin aikaisemmin toteuttanut neutraalisuuden periaatetta. Sillä pyrittiin samanaikaisesti hoitamaan mm. perhe-, maatalous-, asunto- ja eläkepolitiikkaa käyttäen mitä erilaisimpia vähennyksiä. Kukin näistä johti kuitenkin veropohjan kaventumiseen ja toisaalta veroprosenttien nousuun.

Kun ed. Pekkarinen täällä kritisoi verovähennyksiä, niin toteaisin, että juuri vähennykset ovat aikaisemmin suosineet korkeapalkkaisia. Mitä suurempi progressio oli, sitä suurempi oli vähennyksistä koituva hyöty. Selvityksen mukaan esimerkiksi vuoden 1986 verotaulukon mukaan alimmassa tuloryhmässä vähennykset merkitsivät tulonsaajaa kohti vain 709 markan vähennystä, kun ylimmässä tuloluokassa vähennyksistä koitu-

va hyöty oli peräti 17 763 markkaa. Eikö tässä suhteessa ole tapahtunut oleellista oikeudenmukaistumista? Tämän vuoksi vähennyksiä on karsittu, ed. Pekkarinen.

Vain veropohjaa laajentamalla on ollut käytännössä mahdollista alentaa palkansaa- jien ja eläkeläisten verotusta. Ed. Pekkarinenkin nyt myönsi, että näin on ainakin osaksi tapahtunut. Verotuksen laajentamis- mahdollisuuksia olisi ollut laskelmien mu- kaan peräti 47 miljardiin markkaan saakka. Tämä määrä on aikaisemmin jäänyt koko- naisuudessaan verotuksen ulkopuolelle. Näi- hin 47 miljardiin markkaan ei toisin sanoen fiskus ole päässyt käsiksi lainkaan. Tämän uudistuksen jälkeen, kuten ed. Pekkarinenkin myönsi, 7 miljardia markkaa tästä 47 miljar- dista on saatu verotuksen piiriin. Eikö ve- rouudistus tältä osin ainakin ole toteutunut?

Entä marginaaliveroaste? Sehän oli yksi verouudistuksen keskeisimmistä tavoitteista. Tilannehan oli vuonna 1985 miespuolisen teollisuustyöntekijän osalta, joka ansaitsi teollisuuden miesten keskituntiansiota, että hän maksoi tuolloin veroa lisätuloistaan yli 48 prosenttia, vaikka hänen keskimääräinen veroasteensa, siis taulukon mukainen vero- prosentti, oli vain 29 prosenttia.

Näin korkeaa marginaaliveroa tällä tulo- tasolla pidettiin kansainvälisesti harvinaise- na. Tämä johtikin siihen, että Suomessa yli miljoonalla henkilöllä marginaaliveroaste oli ylittänyt 50 prosenttia. Tämän vuoksi jokai- sen palkansaaajan yritys omalla työllään pa- rantaa asemaansa on aikaisempina vuosina ollut lähes toivotonta, ja tämä on turhautta- nut ihmiset. Kokonaisverouudistuksen en- simmäisen osavaiheen jälkeen tähän on saatu oleellinen parannus. Eikö verouudistus tältä- kin osin ole toteuttanut tavoitettaan?

Vain eri tulojen saattaminen samalle läh- töviivalle ja verottaminen samojen periaattei- den mukaan mahdollistaa jatkossakin veropohjan laajentamisen. Vain tätä kautta on mahdollista alentaa keskimääräistä veroas- tetta ja edelleen marginaaliveroa ja päästä sellaiseen verojärjestelmään, joka sekä edis- tää taloudellista kasvua että turvaa julkisten palvelujen kehittymisen.

Arvoisa puhemies! Verouudistus ei huo- mioiden eurooppalaisen kehityksen voi jäädä tähän. Sitä on jatkettava seuraavalla vaali- kaudella keskeisenä tavoitteena palkansaa- jien verotuksen edelleen keventäminen.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä kuulumme niitä tyy- pillisiä sosialidemokraattien harhoja, joita verouudistukseen liittyy. Tässä puhutaan vain valtion tuloverouudistuksesta, mutta ei liikevaihtoveron korottamisesta. Sosialide- mokraateilla ei riitä rohkeus puhua siitä, miten välillisen verotus ja kunnallisverot ovat kiristyneet tämän hallituksen aikana. Täällä esitettiin yhtiöveron hyvitysjärjestelmä joten- kin pienituloisia suosivaksi tai yritysten nä- kökulmasta positiiviseksi ratkaisuksi, että sillä olisi jotenkin yrityksiä saatu verolle. Ed. Pohjola ei ota huomioon sitä, että jokainen veromarkka, jonka yritys maksaa, annetaan hyvityksenä yrityksen omistajan verotukses- sa, eikä ole ollenkaan varmaa, että tällä tavalla lisääntyvät yhteiskunnan verot. Se on selvää, että tällä tavalla alenevat verot yri- tysten omistajilta, jotka saavat lukea hyväk- seen yrityksen heidän puolestaan maksamat verot.

Mitä tulee neutraalisuuteen, kyllähän on sillä tavalla, että lähdeveron säätäminen on saanut aikaan hyvin paljon lisää epäneutraa- lisuutta verotukseen. Se on esimerkiksi aset- tanut talletukset paljon edullisempaan ase- maan kuin osingot ja vuokrat. Tältä osin siis neutraalisuus on kaukana siitä hallituksen veropoliittisesta linjasta, mitä se on harjoit- tanut. Lähdeverotuksen myötä veropohjan ei voi sanoa myöskään erityisesti leventyneen. Tuloksena on useissa tapauksissa veropohjan kaventumista, kun veropohjasta vain 10 pro- senttia menee lähdeverolle. Se on samanlaista veropohjan nollalisäämistä, kuin myyntivoit- tojen verotuksen näennäinen kiristäminen.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppäselä haluan vain todeta, että aikaisemmin tilanne saattoi olla se, että ei yritys eikä omistaja maksanut lainkaan veroa. Nyt sentään maksaa yritys veroa. Ja tietysti siinä tapauksessa, jos maksetaan osinkoa, omistajakin joutuu maksamaan ve- roa, useimmissa tapauksissa oman marginaa- liveroprosenttinsa mukaisesti, joka useimmis- sa tapauksissa on enemmän kuin yrityksen maksama vero.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Sasi on tässä kysymyk- sessä harhaanjohtavilla linjoilla. Useissa ta- pauksissa omistaja on maksanut veron.

Omistajan ei ole ollut mahdollista kiertää veroa pääsääntöisesti ja tukkumitassa. Tältä osin omistaja saa tällä kertaa laskea uuden yhtiöveron hyvitysjärjestelmän mukaan hyväkseen yhtiön maksaman veron. Hän maksaa itse vain sen erotuksen, joka tulee yhtiöveron hyvitysjärjestelmän mukaisesta veronmaksusta ja hänen oman marginaaliveronsa välisestä erotuksesta. Tältä osin hänen verotuksensa kevenee yrityksen säilyttäessä pääsääntöisesti osingot yhtä suurina kuin aikaisemmin. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä suosii suurituloisia yritysten omistajia.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan vain todeta, että olen joskus lukenut ed. Seppäsen kirjoja ajalta ennen yhtiöveron hyvitysjärjestelmää ja niissä kyllä kerrottiin Suomen rikkaista perheistä ja siitä, kuinka suuri varallisuus heillä on, mutta kuinka vähän he ovat maksaneet tuloveroja, kun he eivät maksaneet juuri lainkaan tuloveroja. En tiedä jos sitten ed. Seppäsen kirjoittamat kirjat eivät pidäkään paikkaansa.

Ed. Röntynen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pohjolan puheenvuoroon viitaten: Hän puhui metsäverosta, että metsää ei veroteta sillä prosessilla kuin pitäisi verottaa. Voin todeta, että minullakin on muutama hehtaari metsää, ja kun ajatellaan, että se kasvaa 30—40 vuotta ja siitä maksetaan vuosittain vero tietyn verokuutiometrin ja verokuutiohinnan mukaan, niin kyllä varmasti kaikki se karrus, mitä siitä loppujen lopuksi saadaan ulos, on täysin maksettu. Siinä mielessä tämä kysymys metsäverosta on ehkä hiukan yliammuttu.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Sasille. Puhuin pääsääntöisesti. Jos joku Suomen suurituloisimmista ihmisistä ei maksanut valtion tuloveroa, niin joka tapauksessa hänellä veroja oli. Sitä en ole koskaan väittänyt, ettei veroa ole ollut, valtion tuloveroa, ellei näitä muitakin veroja. Hyvitykseksi saadaan käyttää yhtiöveron hyvitysjärjestelmää.

Mitä Suomen superrikkaiden asemaan yleisesti tulee, sehän on tämän hallituksen aikana helpottunut. Verotuksen kattosääntöä on alennettu tämän hallituksen aikana sen lisäksi, että tämä hallitus on siirtynyt

suurituloisille ja rikkaille edullisiin pääomatulojen erillisverotukseen aviopuolisoiden osalta, eli on tullut moninkertainen tuplave-roetu tämän hallituksen aikana Suomen superrikkailla ihmisillä. Yhtiöveron hyvitys-järjestelmä on vain yksi tulonsiirto niiden joukossa, joihin sosialidemokraatit ovat kokoomuksen painaessa päälle joutuneet suostu-maan.

Ed. Kääriäinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta, jonka hän teki asteikkolain käsittelyn pohjasta.

Ed. Jurva: Herra puhemies! Kannatan ed. Kettusen käsittelyn pohjasta tekemää ehdotusta.

Ed. Jäätteenmäki: Arvoisa puhemies! Puutun puheenvuorossani vain yhteen pykälään, tulo- ja varallisuusverolain 28 §:ään, mutta kylläkin merkitykselliseen. Asia koskee sitä, miten verottaja ja myös Suomen hallitus kohtelee yrittäjäpuolisointia.

Tänä päivänä tilanne on hyvin usein se, että jos puoliset yhdessä toimivat yrittäjinä, suurempi tulo-osuus katsotaan miesyrittäjän osuudeksi ja nainen katsotaan vain avustajaksi. Miehellä tulevaa suurempaa tulo-osuutta perustellaan verotoimistoissa ja myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuihin sillä, että mies useimmiten johtaa yritystä ja edustaa myös yritystä ulospäin, joten tällä perusteella katsotaan, että hänen ansiotulo-osuutensa on suurempi, vaikka käytännön työ jäisi ehkä joissakin tapauksissa hyvinkin pieneksi.

Viime keväänä solmitun maataloustulospimuksen mukaisesti hallitus myös sitoutui antamaan eduskunnalle esityksen ansiotulo-osuuden jakamiseksi tasan puolisoitten kesken. Mutta yllättäen budjettiin liittyvässä tulo- ja varallisuusverolakesityksessä hallitus toteaaakin, ettei lain muuttamiseen tältä osin kuitenkaan ole tarvetta.

Maatilan emäntien ja isäntien työnjako on käynyt vuosi vuodelta tasa-arvoisemmaksi. Silti ei emäntien eikä myöskään muitten pienyrittäjien tai yleensä yrittäjien osuutta kaikkien verottajien tulokannan mukaan katsota yhtä suureksi työpanokseksi kuin miesyrittäjän, ei vaikka heillä olisi näyttöä ja asiaa valaisevia selvityksiä, ei vaikka heillä olisi puolueettomien henkilöiden antamia to-

distuksia vaatimustensa tueksi. Tuloja ei voida aina siis silloinkaan maataloilla puolittaa. Varsinkin tämä ongelma koskee viljajiloja, joilla useimmissa tapauksissa emännän ansiotulo-osuus katsotaan 20—30 prosentiksi ja vain poikkeustapauksissa 40:ksi tai vielä harvemmin 50 prosentiksi.

Asiaa vaikeuttaa vielä se, ettei korkein hallinto-oikeus ota tehtyjä valituksia käsiteltäväkseen. Näin on, koska korkein hallinto-oikeus on kantansa määritellyt ja se ei sitä uudelleen määrittele, koska laki ei ole muuttunut. Onpa korkein hallinto-oikeus jopa eräässä päätöksessään todennut, että kun sairastumisesta johtunut invaliditeetti ei yltänyt 100 prosenttiin, niin korkein hallinto-oikeus katsoi silloin, että isäntä saattoi jatkaa varsinaisena yrittäjänä.

Arvoisa puhemies! On erittäin valitettavaa, ettei hallitus eikä ilmeisesti myöskään eduskunta halua puuttua tähän kipeään tasa-arvo-ongelmaan. Tämä nimittäin nöyryyttää kaikkia naisyrittäjiä ja emäntiä. Pääministeri Harri Holkeri on hallitusohjelmassaan sitoutunut edistämään sukupuolten tasa-arvoa, mutta ainakaan verotuksen kohdalla se ei tule tapahtumaan.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Keskustelu on varmasti loppumassa, koska tämä on niin kuin jälkilypsyä, että tippa tulee silloin tällöin. Mutta en voi olla vielä kertaamatta vanhaa asiaa, jonka jo edellisessä puheenvuorossani totesin. Se johtuu siitä, että ed. Kääriäinen mm. vähätteli veronalenuksia, jotka tulevat pienituloisille, nimenomaan 5 000 markkaa kuukaudessa ansaitseville eli 60 000 markan vuosituloille.

Vanhoja ei pitäisi muistella, mutta huomautan kuitenkin siitä, vaikkemme tätä hallitusta niin kovin paljon tue emmekä paljon kiittelekään, kun lähdimme sieltä, kun se oli niin huono hallitus, ettei siellä voinut enää olla, että pienituloiset saivat vuoden 1989 verotuksessa, siis vuoden 1988 budjettiriihen yhteydessä — josta voisin seikkaperäisesti kertoa, miten neuvottelut tapahtuivat, sitä en tietysti kuitenkaan tee — suhteellisen merkittävät veroalennukset nimenomaan valtionverotuksessa alarajan nostamisen johdosta, joka loppujen lopuksi nostettiin silloin 36 000 markkaan. Nämä nimenomaan pienituloisten verohelpotukset tulivat vuoden 1989 budjetissa. Tämä oli silloin SMP:n

ansiota. Se on tosiasia. Siitä ei päästä mihinkään ja sen tietävät tässä salissa henkilöt, jotka tuntevat näitä asioita. Oliko tämä nyt kolmas kerta, kun sen sanon. Mutta joka tapauksessa kertaus on opintojen äiti, ja sen takia halusin tämän asian vielä täällä esittää. Tästä on kysymys, ja nimenomaan pienituloiset ovat ensimmäisinä hyötynneet verouudistuksesta ja SMP:n olosta hallituksessa.

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä n:o 121 veroasteikkoja muutetaan niin, että verotettavan tulon alaraja valtionverotuksessa on 40 000 markkaa. Tämä onkin jokseenkin ainoa helpotus, mikä tulee pieni- ja keskituloisten aseman kohentamiseksi verotuksessa. Mutta tämäkin verolievennys otetaan kuitenkin moninkertaisesti takaisin liikevaihtoveron korotuksilla, sillä pieni- ja keskituloisethan joutuvat käyttämään valtaosan tuloistaan kulutukseen ja siten maksavat melkoisen liikevaihtoveron.

Hallituksen asteikkoalennukset kohdistuvat toiseksi suurituloisimpiin, joiden marginaalivero alenee prosentteina ja etenkin markkoina kaikkein roimimmin. Keskituloisiin kuuluvien ryhmä ei juuri ole saanut kevennystä verotukseensa. Tämä ei voi olla perusteltua eikä oikeudenmukaista, koska nimenomaan keskituloiset ovat se ryhmä, joka maksaa kuitenkin kaikista palveluista täyden maksun ilman, että saavat etuuksia, joita pienempituloiset saavat. Itse asiassa nimenomaan keskituloiset on se väliinputojen ryhmä, jolla käytettävissä olevien tulojen määrä on pienin.

Tämän vuoksi kristillisen liiton eduskuntaryhmä on tehnyt lakialoitteen n:o 69. Siinä lähdetään nimenomaan siltä pohjalta, että korotetaan verotettavan tulon alarajaa enemmän kuin hallituksen esityksessä. Tämä on oikeudenmukaista nimenomaan sen vuoksi, että verotusta helpotetaan ensin alemmissa tuloluokissa. Tästähän, jos oikeudenmukaisuutta tavoitellaan, pitäisi verouudistuksessa lähteä eikä siitä, että ensimmäiseksi helpotetaan kaikkein suurituloisimpien verotusta.

Erityisesti aloitetta tehtäessä on otettu huomioon matalapalkkaiset hoitoalat ja toisaalta kalliisti koulutetun työvoiman ulkomaille siirtymisongelma. Eli toinen painopiste kaikkein alimpien verotettavien lisäksi on nimenomaan koulutettujen ryhmä, joka tällä

hetkellä kantaa varsin suuren veronmaksuvastuun.

Tältä pohjalta tuloveroasteikon oikeudenmukaistamiseksi ehdotankin, että veroasteikkoja ja veroprosentteja koskevan lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin nimelläni jätetyn lakialoitteen n:o 69 mukainen lakiehdotus.

Mitä tulee tulo- ja varallisuusverolain muutokseen, siinä on jatkettu hallituksen suurta verouudistusta niin, että edelleen puuttuvat monet verotuksen sosiaalista oikeudenmukaisuutta lisäävät vähennykset. Tällaisia vähennyksiä ovat mm. valtionverotuksen yksinhuoltajavähennys, puoliso vähennys, huoltajavähennys, koulutusvähennys, invalidivähennys ja lastenhoitajavähennys.

Verouudistuksen alussa poistui vähennys-oikeus myös kehitysyhteistyölle tehdyistä lahjoituksista. Tämä epäkohta on selvästi näkynyt niiden kansalais- ja lähetysjärjestöjen rahoituksessa, jotka tekevät kehitysyhteistyötä. Nimenomaan, kun viime aikoina on kiinnitetty huomiota kehitysyhteistyön laatuun eikä vain määrään, niin nämä järjestöt tekevät sitä kaikkein laadukkainta työtä, joka parhaiten auttaa naisten ja lasten aseman parantamista. Kun kehitysmaiden oloja kohennetaan, silloinhan on tärkeintä nimenomaan naisten ja lasten aseman kohentaminen, sitä kautta koko yhteiskunnan olot paranevat. Sen takia olisi hyvin perusteltua ollut saada kehitysyhteistyölle tehty lahjoitukset verovähennyskelpoisiksi.

Eräs melkoinen epäoikeudenmukaisuus ja periaatteellinen heikkous on velkojen korkojen vähennysoikeudessa. Siinä aviopuolisot ovat avosuhteessa eläviä heikommassa asemassa. Tämä verotuksen epäoikeudenmukaisuus olisi ilman muuta tullut korjata etenkin sen vuoksi, että tähän asti lainsäädännön peruseriaatteena on ollut avioliittoperheen aseman vahvistaminen. Viime aikoina tämä periaate on valitettavasti lainsäädännöstä kokonaan unohdettu. Tämä on erittäin vakava asia erityisesti sen takia, että lainsäädännöllä on kiistämättä hyvin pitkäaikainen asenteita suuntaava vaikutus.

Kansaneläkkeen ja pienten työeläkkeiden varassa elävät kansalaiset ovat usein jääneet vaille oikeudenmukaisuutta silloin, kun yhteiskuntaa on kehitetty. Näin on myös verotuksessa usein tapahtunut. Eläketulovähennys on kristillisen liiton näkemyksen mukaan

säilytettävä sekä kunnallis- että valtionverotuksessa. Tämä olisi osaltaan yksi oikeudenmukaisuutta edistävä tekijä.

Tässä tärkeimpiä seikkoja, joihin olemme tulo- ja varallisuusverolain muuttamista koskevassa aloitteessamme puuttuneet.

Eräs asia, joka myös tarvitsee huomiota, on yksinhuoltajien asema ja nimenomaan kunnallisverotuksessa. Tähän puoleen olemme myös aloitteessamme kiinnittäneet huomiota. Tämän laajemmin en tässä vaiheessa asiaan puutu myöhemmän ajankohdan johdosta.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasen tekemää ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 43 sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus.

Ed. Kettunen on ed. Jurvan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Moilanen on ed. Almgrenin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 69 sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Soininvaara on ed. Pulliaisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 120 sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Pekkarinen on ed. Kääriäisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin III vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Kettusen ehdotuksesta ed. Seppäsen ehdotusta vastaan, voittaneesta ed. Moilasen ehdotusta vastaan, voittaneesta ed. Soininvaaran ehdotusta vastaan, voittaneesta ed. Pekkarisen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Kettusen ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä.

Ed. Kettusen ehdotus ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 35 ei-ääntä, 17 tyhjää; poissa 53. (Koneään. 12)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kettusen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Moilasen ja ed. Kettusen ehdotusten välillä.

Ed. Moilasen ehdotus ”jaa”, ed. Kettusen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 29 ei-ääntä, 22 tyhjää; poissa 53. (Koneään. 13)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Moilasen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Soininvaaran ja ed. Moilasen ehdotusten välillä.

Ed. Soininvaaran ehdotus ”jaa”, ed. Moilasen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 47 ei-ääntä, 13 tyhjää; poissa 53. (Koneään. 14)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Soininvaaran ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Soininvaaran ehdotusten välillä.

Ed. Pekkarisen ehdotus ”jaa”, ed. Soininvaaran ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 33 ei-ääntä, 13 tyhjää; poissa 53. (Koneään. 15)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

5) Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 53. (Koneään. 16)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 1—6 §, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 122
Lakialoitteet n:ot 31, 32, 35, 47, 53, 58, 66, 73, 87 ja 128
Toivomusaloitteet n:ot 54, 55, 75, 80, 83—85, 99, 103, 105, 109, 111, 122 ja 125
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 79
Suuren valiokunnan mietintö n:o 261

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 261. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kääriäinen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus. Perusteluja on tullut jo yllin kyllin tähän mennessä.

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin III vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin ed. Laaksosen ym. lakialoitteeseen n:o 73 sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus.

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 87 sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Laaksonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Annan kaiken kannatuksen ed. Kääriäisen ehdotukselle.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasan ehdotusta.

Ed. Mäkelä: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kettusen ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Kääriäinen ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Kettunen ed. Mäkelän kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin III vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 73 sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus.

Ed. Moilanen ed. Almgrenin kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 87 sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjasta äänestettäessä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Kääriäisen ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä, sen jälkeen voittaneesta ed. Moilasan ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta ed.

Kettusen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Kääriäisen ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä.

Ed. Kääriäisen ehdotus "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 36 ei-ääntä, 16 tyhjää; poissa 54. (Koneään. 17)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kääriäisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Moilasan ja ed. Kääriäisen ehdotusten välillä.

Ed. Moilasan ehdotus "jaa", ed. Kääriäisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 55 jaa- ja 66 ei-ääntä, 23 tyhjää; poissa 55. (Koneään. 18)

Eduskunta on tässäkin äänestyksessä hyväksynyt ed. Kääriäisen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Kettusen ja ed. Kääriäisen ehdotusten välillä.

Ed. Kettusen ehdotus "jaa", ed. Kääriäisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 52 jaa- ja 68 ei-ääntä, 25 tyhjää; poissa 54. (Koneään. 19)

Eduskunta on tässäkin äänestyksessä hyväksynyt ed. Kääriäisen ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Kääriäisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Kääriäisen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 54. (Koneään. 20)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

16 ja 27 § hyväksytään keskustelutta.

28 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Jäätteenmäki: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 28 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena. Se tarkoittaa sitä, että yrittäjäpuolisoiden tulo voidaan puolittaa ja näin tehdään naisyrittäjille oikeutta.

Ed. Kääriäinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Jäätteenmäen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Jäätteenmäki ed. Kääriäisen kannattamana ehdottanut, että 28 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Jäätteenmäen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 63 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 56. (Koneään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

35 § hyväksytään keskustelutta.

47 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 47 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 73 mukaisena. Tarkoituksena on, että ravintoedun ja lounassetelin verotuksessa palattaisiin aikaisempaan käytäntöön.

Ed. Laaksonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksonen kannattamana ehdottanut, että 47 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 73 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 54. (Koneään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

50 § hyväksytään keskustelutta.

51 a §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 51 a § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 32 mukaisena, jota ovat ehdottaneet ed. Törnqvist ja 20 muuta sosialidemokraattista kansanedustajaa sekä lisäksi edustajat Pohjanoksa ja Uosukainen kokoomuksesta.

Ed. P. Lahtinen: Arvoisa puhemies! Samalla, kun luovun nimelläni olevan lakialoitteen n:o 35 tukemisesta tulo- ja varallisuusverolain muuttamiseksi, kannatan ed. Seppäsen ehdotusta lakialoitteen n:o 32 hy-

väksymisestä, joka on ed. Törnqvistin ym. nimellä kulkeva lakialoite ja joka on sisällöltään samanlainen kuin esittämäni lakialoite.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. P. Lahtisen kannattamana ehdottanut, että 51 a § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 32 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 77 jaa- ja 63 ei-ääntä; poissa 59. (Koneään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

55 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan 55 §:ää lakialoitteen n:o 73 mukaisena. Siinä tarkoitus on laajentaa sairausavustuskassojen suoritusten verovapautta, joka on sosiaalidemokraatteja lähellä oleva asia.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että 55 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 73 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 55. (Koneään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

57, 64, 67 ja 69 § hyväksytään keskustelutta.

70 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 70 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on lakialoitteessa n:o 73. Sen sisältönä on periaatteessa veropohjan laajentaminen kiristämällä myyntivoittoverotusta.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Tarkoituksemme ei ole äänestyttyä pykäläkohtaisesti, mutta kun ed. Seppänen tähän pykälään kajosi, mistä myös meillä on vastalause, niin ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin siten kuin se on kirjoitettu mietintöön liitettyssä I vastalauseessa, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että myyntivoittoa määriteltäessä otetaan huomioon kiinteistöltä saadut metsänmyyntitulot myyntivuodelta ja viideltä edeltäneeltä vuodelta.

Ed. Kääriäinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että 70 §:n 1 momentti hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 73 mukaisena.

Ed. Pekkarinen ed. Kääriäisen kannattamana on ehdottanut, että 70 §:n 2 momentti hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 54. (Koneään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 54. (Koneään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

73, 77 ja 80 § hyväksytään keskustelutta.

83 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 83 § hyväksytään lakialoitteen n:o 73 mukaisena. Siinä on kysymys työmatkakustannusten omavastuusuuden poistamisesta.

Ed. Laaksonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Kun tämä pykälä kerran avattiin, ehdotan että se hyväksyttäisiin mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaisesti, mikä tietää sitä, että omavastuu poistetaan ja että matkakustannusten vähentämisoikeuteen tehdään inflaatiotarkistukset näiltä kolmelta vuodelta elikkä enimmäismäärä nousisi 19 000 markkaan.

Ed. Kääriäinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Vedän oman ehdotukseni pois.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Minä voin tehdä samoin, koska keskustan ehdotus on 1 000 markkaa korkeampi kuin meidän ehdotuksemme.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Kääriäisen kannattamana ehdottanut, että 83 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 61 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 53. (Koneään. 27)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

85 ja 86 § hyväksytään keskustelutta.

88 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi lakialoitteen n:o 73 mukaisen muodon, jonka mukaan korkovähennyksen omavastuusuus poistetaan eli pykälän 1 momentti kumotaan.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies: Huomautan ed. Seppäselä, että kumoamista tarkoittava ehdotus on tehtävä johtolauseen kohdalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Pykälä hyväksytään.

89 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluaisin, että äänestettäisiin koroista ja korkojen verovähennyksistä. Olen valmis luopumaan vasemmistoliiton nimissä tehdystä korkoesityksestä lakialoitteen n:o 73 mukaan. Sen sijaan ehdotan, että tämä pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on lakialoitteessa n:o 66, jonka on allekirjoittanut ed. Saastamoinen ja suuri joukko muita kokoomuksen kansanedustajia.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta.

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 89 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on lakialoitteessa n:o 87, mikä merkitsisi, että avioparit pääsevät viimein tältä osin tasavertaiseen asemaan avosuhteessa elävien kanssa, kun on kysymys velkojen korkojen verovähennysoikeudesta.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasan ehdotusta ja huomautan, että kyseisen aloitteen ovat allekirjoittaneet kaikki kristillisen liiton eduskuntaryhmän jäsenet.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Pakko tähän soppaan on heittää keskustalainenkin vaihtoehto. Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaisessa muodossa.

Ed. Kääriäinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen muodon, mikä sillä on mietintöön liitetystä III vastalauseesta.

Ed. Mäkipää: Rouva puhemies! Kannatan ed. Kettusen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 66 mukaisena.

Ed. Moilanen on ed. Almgrenin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 87 mukaisena.

Ed. Pekkarinen on ed. Kääriäisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Kettunen on ed. Mäkipään kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Pekkarisen ehdotuksesta ed. Kettusen ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta ed. Moilasan ehdotusta vastaan, sen jälkeen voittaneesta ed. Seppäsen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Kettusen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä.

Ed. Kettusen ehdotus "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 58 jaa- ja 57 ei-ääntä, 26 tyhjää; poissa 58. (Koneään. 28)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kettusen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Moilasan ja ed. Kettusen ehdotusten välillä.

Ed. Moilasan ehdotus "jaa", ed. Kettusen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 13 ei-ääntä, 19 tyhjää; poissa 54. (Koneään. 29)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Moilasan ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Moilasan ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus ”jaa”, ed. Moilasan ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 59 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 55. (Koneään. 30)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 54. (Koneään. 31)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

95, 97 ja 98 § hyväksytään keskustelutta.

99 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 99 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 73 mukaisena. Kysymyksessä on sairauskuluvähennyksen korottaminen.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että sairauskuluja koskeva 99 § hyväksytään sen sisältöisenä kuin se on lakialoitteessa n:o 87, mikä merkitsee, että verovelvollisella on oikeus vähentää omat ja perheensä sairauskulut.

Ed. Almgren: Rouva puhemies! Kannatan ed. Moilasan tekemää ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Niin kauan kuin suoraa tukea ei tähän

asiaan tule, vähennysoikeutta täytyy korottaa. Ehdotan, että 99 § hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisesti, mikä tarkoittaa sitä, että sairauskuluja saa vähentää enintään 2 000 markkaa ja puoliset yhteensä 4 000 markkaa.

Ed. Isohookana - Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että 99 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 73 mukaisena.

Ed. Moilanen ed. Almgrenin kannattamana on ehdottanut, että 99 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 87 mukaisena.

Ed. Pekkarinen ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana on ehdottanut, että 99 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Seppäsen ja ed. Moilasan ehdotusten välillä, sitten voittaneesta ed. Pekkarisen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Moilasan ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus ”jaa”, ed. Moilasan ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 32 ei-ääntä, 15 tyhjää; poissa 56. (Koneään. 32)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä.

Ed. Pekkarisen ehdotus "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 39 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 54. (Koneään. 33)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 85 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 53. (Koneään. 34)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

101 § hyväksytään keskustelutta.

103 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 103 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on lakialoitteessa n:o 87, mikä merkitsee, että kehitysyhteistyöjärjestöille annetut rahalahjoitukset olisivat vähennyskelpoisia tiettyssä määrin.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Moilanen ed. Almgrenin kannattamana ehdottanut, että 103 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 87 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Moilasan ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 59. (Koneään. 35)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 104 a §.

Keskustelu:

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 104 a § saisi sen muodon, mikä sillä on lakialoitteessa n:o 87, mikä merkitsee valtionverotuksessa puolisolavähennystä, koulutusvähennystä ja lastenhoitajavähennystä.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Moilanen ed. Almgrenin kannattamana ehdottanut, että lakiin lisättäisiin uusi 104 a § lakialoitteen n:o 87 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Moilasan ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 52 ei-ääntä; poissa 55. (Koneään. 36)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

105 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saa lakialoitteen n:o 73 mukaisen muodon. Kyseessä on kunnallisverotuksen lapsivähennyksen korottaminen. Sitä paitsi kysymyksessä on myös sellainen periaate, että tämä vähennys tehtäisiin ensi-

sijaisesti pienempituloisten tuloista. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta on tällä kannalla.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 73 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 54. (Koneään. 37)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

106 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen muodon, joka on lakialoitteessa n:o 73. Kysymys on yksinhuoltajavähennyksen korottamisesta ja sen lisäksi myös elatusvelvollisuusvähennyksen ottamisesta uutena pykälän 2 momenttiin.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 106 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on lakialoitteessa n:o 87, mikä merkitsee, että kunnallisverotuksen yksinhuoltajavähennys olisi 16 000 markkaa.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasan tekemää ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisessa muodossa, mikä on ehkä

vähän lähempänä hallituksen esitystä kuin täällä tehty muut ehdotukset.

Ed. Isohookana - Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen perusteltua ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 73 mukaisena.

Ed. Moilanen ed. Almgrenin kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 87 mukaisena.

Ed. Pekkarinen ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Pykälästä päätetään momenteittain.

Äänestykset ja päätökset:

106 §:n 1 momentti.

Ensimmäinen varapuhemies: 1 momenttia koskevat ed. Seppäsen ja ed. Moilasan ehdotukset ovat samansisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Moilasan ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ja ed. Moilasan ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 85 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 53. (Koneään. 38)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

106 §:n uusi 2 momentti.

Ensimmäinen varapuhemies: 2 momentin osalta äänestetään ensin ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 57 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 53. (Koneään. 39)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö, jossa ei ole tätä momenttia, "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 54. (Koneään. 40)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

106 §:n uusi 3 momentti.

Ensimmäinen varapuhemies: Myös 3 momentin osalta äänestetään ensin ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 51 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 55. (Koneään. 41)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö, jossa ei ole tätä momenttia, "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 56. (Koneään. 42)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

106 §:n uusi 4 momentti.

Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta.

Mietintö, jossa ei ole tätä momenttia, "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 56. (Koneään. 43)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

107 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että tämä kunnallisverotuksen invalidivähennystä koskeva pykälä hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 87 sisältöisenä.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Moilanen ed. Almgrenin kannattamana ehdottanut, että 107 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 87 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Moilasan ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 57. (Koneään. 44)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

108 §.

Keskustelu:

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 108 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 87 sisältöisenä, mikä merkitsi, että kunnallisverotuksen eläketulovähennys olisi kansaneläkkeen pohjaosan ja täysimääräisen lisäosan yhteismäärä.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Moilanen ed. Almgrenin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 87 mukaisena.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Moilasan ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 56. (Koneään. 45)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

109, 120, 146 a, 162 ja 167 b §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi pellonraivausmaksusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 317

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 88

Suuren valiokunnan mietintö n:o 275

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 275. Ensinnäkin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kääriäinen: Arvoisa puhemies! Kuten muistetaan menneet tapahtumat, niin eduskunta päätti, että pellonraivauksesta ei tule pysyvästi kiellettyä ainakaan lailla, joten asiaan on palattu nyt pellonraivausmaksun muodossa. Keskusta lähtee siitä, että pellonraivauksen rajoittaminen on tarpeellinen asia johtuen siitä, että ylituotannon markkinointi vie omat varansa ja on perusteltua, että tätä pyritään rajoittamaan myös pellonraivausta rajoittamalla.

Meidän mielestämme hallituksen esitys on siinä suhteessa huono, että sekin kohtelee jälleen kerran hyvin kaltoin pieniä viljelmiä, jonka vuoksi esitämme, että pellonraivauksen maksulla rajoittaminen ei koskisi tiloja, joiden peltopinta-ala on raivauksen jälkeen enintään 15 hehtaaria.

Ehdotan mm. tämän perusteella, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kääriäisen ehdotusta, joka osoittaa, että keskustan linja asiassa on pysynyt samana kuin se oli jo vuonna 86, kun silloin esitettiin saman tyyppistä asiaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Kääriäinen ed. Pekkarisen

kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Kääriäisen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 58 ei-ääntä; poissa 62. (Koneään. 46)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 ja 3 § hyväksytään keskustelutta.

3 a §.

Keskustelu:

Ed. Apukka: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 3 a § saisi sen muodon, mikä sillä on I vastalauseessa, mikä tarkoittaa sitä, että pohjoisen pientilat asetettaisiin vähän eri asemaan ja myös porotiloille tulisi oikeus raivata peltoa.

Ed. Tennilä: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Apukan ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Myös minä kannatan Ed. Apukan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. Tennilän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 64. (Koneään. 47)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

10, 15 ja 18 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 318

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 87

Suuren valiokunnan mietintö n:o 274

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 274. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 244

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 82

Suuren valiokunnan mietintö n:o 263

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-

tintö n:o 263. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4, 10, 15, 30, 47, 51, 54, 57 a ja 88 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1991

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 118

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 89

Suuren valiokunnan mietintö n:o 276

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 276.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Lainanottovaltuuksien toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksista vuonna 1991

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 119

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 81

Suuren valiokunnan mietintö n:o 262

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 262.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Lainanottovaltuuksien toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotukset ulkomaisten luottolaitosten Suomessa olevien sivukonttoreiden verotusta koskeviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 249

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 86

Suuren valiokunnan mietintö n:o 273

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 273. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 9 ja 23 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 8 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 3 ja 51 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

neljännen lakiehdotuksen 31 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

viidennen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laiksi indeksiehdon käytön rajoittamisesta ja laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskeissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain 4§:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 279

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 85

Suuren valiokunnan mietintö n:o 272

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 272. Ensin sallitaan asiasta yleis-

keskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1—9 §, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskevista työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 280

Lakialoite n:o 12

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 83

Suuren valiokunnan mietintö n:o 264

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 264. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Laine: Rouva puhemies! Indeksiehtolaki eli indeksiehdon käytön rajoittamislaki vuodelta 1985 kieltää indeksiehdon ottamisen sopimuksiin. Esimerkiksi toimiehto-, työehto- ja virkaehtosopimuksiin ei saa sisällyttää kustannusten kehitystä kuvaavaan muuttuun sidottua ehtoa eli siis ei saa sitoa esimerkiksi palkkoja indeksiin.

Lähes vuosi sitten eli 19. joulukuuta viime vuonna eduskunta äänesti ehdotuksestani, joka tarkoitti indeksiehdon kieltoa koskevan rajoituksen poistamista palkkojen ja eläkkeiden osalta. Eduskunta kuitenkin päätti äänin 157 -21 edelleen kieltää indeksiehdon soveltamisen mm. palkkoihin. Tätä kieltoa on viime vuosina käytetty sopimusvapauden rajoittamiseen esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeessä ammattiliittojen ja työnantajien kes-

ken. Tätä kieltoa on käytetty myös palkkojen korotusten rajoittamiseen.

Tässä ovat pääperusteet sille, että vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä sen sisältöisenä hallituksen esitystä kuin esimerkiksi hallituksen esitys nyt on. Hallitus nimittäin esittää, että indeksiehtoa ei saisi soveltaa kuin ainoastaan tulopoliittisen soveltajan 9 marraskuuta tänä vuonna antaman kokonaisratkaisuehdotuksen mukaisiin työ-, virka- ja toimiehtosopimuksiin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että noin puolet maan palkansaajista ei voi soveltaa indeksiehtoa. Täsmällistä lukua en tältä osin pysty esittämään. Jotta palkansaajia ei asetettaisi eri asemaan, on hallituksen esitystä muutettava.

Tässä tarkoituksessa, rouva puhemies, ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 12 sisältyvä lakiehdotus, joka tarkoittaa sitä, että ei asetettaisi estettä palkkojen indeksisidonnaisuudelle siitä riippumatta, minkä sisältöinen työehtosopimus on eli siis noudattaako se tulopoliittisen kokonaisratkaisulinjaa vai jotain muuta työnantajien ja työntekijöiden välistä työ- ja virkaehtosopimusta.

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Laineen tekemää ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Laine ed. Laaksonen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 12 sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Laineen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 14 ei-ääntä; poissa 80. (Koneään. 48)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi tullitariffilain liitteinä olevien tullitariffin ja teollisuustulliluettelon muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 283
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 84
Suuren valiokunnan mietintö n:o 265

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 265. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta tullitariffilain liitteinä olevien

tullitariffin IV osan 19. ryhmä, VI osan 36. ryhmä, VII osan 39. ryhmä, VIII osan 43. ryhmä, IX osan 44. ryhmä, XI osan 61. ryhmä, XIII osan 69. ja 70. ryhmä ja XVIII osan 91. ryhmä ja

teollisuustulliluettelo sekä lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi tartuntatautilain 20 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 302
Talousvaliokunnan mietintö n:o 15
Suuren valiokunnan mietintö n:o 269

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-

tintö n:o 269. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 20 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi opintokeskusten valtionavusta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 227
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 20
Suuren valiokunnan mietintö n:o 278

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 278. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5, 7, 7 a, 8 a, 9, 10, 14, 14 a ja 15 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 256
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 54
Suuren valiokunnan mietintö n:o 266

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 266. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3—5, 7 a, 9 a, 10, 29 ja 47 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotukset laiksi yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun poikkeuksellisesta alenemisesta vuonna 1991

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 313

Lakialoite n:o 93

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 55

Suuren valiokunnan mietintö n:o 267

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 267. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että yksityisen sektorin työnantajien kansaneläkemaksua alennettaisiin kaikissa luokissa 1 prosentilla. Tämä merkitsee sitä, että esitys lisää kansaneläkevakuutusmaksujen vajeausta 1,1 miljardilla markalla ja samanaikaisesti annetaan siis näin suuri helpotus yksityisen sektorin työnantajille. Tästä ja jo aikaisemmin myönnettyistä alennuksista seuraa, että Kelalle valtion budjetista maksettavat takuusuoritukset kasvavat. Ensi vuonna ne ovat yhteensä 3,7 miljardia markkaa, ja kuten kuntoutuspakettia käsitellessämme toin jo esiin, tämä alkaa uhata Kansaneläkelaitoksen maksamia etuuksia. Tietenkään niitä ei voida heikentää ilman lainmuutosta, mutta tämä luo paineita siihen, että hallitus kohta alkaa tuoda esityksiä, joilla näitä heikennetään.

Sosiaalivaliokunnassa kuullut asiantuntijat toivat selvästi esille sen, että kansaneläkevakuutusmaksua eikä muitakaan työnantajan sosiaaliturvamaksuja pitäisi käyttää suhdanepolitiikan välineenä, niin kuin hallitus nyt tekee. Tämä on erittäin huono asia, kun on kysymys nimenomaan etuuksista, jotka kuuluvat perusturvaan.

Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus, jossa on esitetty porrastettua maksua siten, että pienille ja työvoimavaltaisille yrityksille annettaisiin suuremmat helpotukset.

Ed. Alaranta: Arvoisa puhemies! Ehdotan käsittelyn pohjaksi I vastalauseeseen sisältyvää lakiehdotusta.

Me olemme tässä vastalauseessa ehdottaneet, että jo aikaisemmin päätetyt ja tämän hallituksen esityksen mukaiset alennukset olisivat voimassa vuoden 1991 loppuun saakka, koska siitä, että nämä työnantajamaksut saattavat vaihdella jopa kolme kertaa vuoden sisällä, seuraa tiettyjä hallinnollisia ja käytännöllisiä ongelmia yrittäjille ja muillekin tahoille. Sen takia olemme päätyneet tällaiseen esitykseen. Pidämme hallituksen esitystä sinänsä perusteltuna tässä tilanteessa.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Alarannan ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Laineen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Alaranta on ed. Väistön kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin äänestetään ed. Stenius-Kaukosen ja ed. Alarannan ehdotusten välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Alarannan ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä.

Ed. Alarannan ehdotus ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 26 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 73. (Koneään. 49)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Alarannan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Alarannan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Alarannan ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 85 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 75. (Koneään. 50)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain sekä lapsen hoitotuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 288
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 56
Suuren valiokunnan mietintö n:o 268

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 268. Ensin sallitaan asiasta yleiskes-

kustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi kansaneläkelain mukaisten etuuksien takautuvaa maksamista 6 kuukaudesta 12 kuukauteen eli samaksi ajaksikuin se on työeläkelaisissa. On aiheuttanut paljon hankaluutta se, että takautuvat ajat ovat olleet erilaiset. Kun tämä valiokunnassa on otettu esille, hallitus on nyt tuonut korjausesityksen, joten tämä on kannatettava pieni parannus korjaamaan niitä ongelmia, joihin eläkkeenhakijat törmäävät.

Valiokunta on mietinnössään todennut, että pitäisi korjata myös sitä asiaa, että tällä hetkellä jos työtön henkilö hakee yksilöllistä varhaiseläkettä, hän ei voi valita ajankohtaa, mistä eläke alkaa, vaikka yleensä ennakkopäätöksen saatuaan työntekijällä on oikeus kuuden kuukauden kuluessa valita, milloin hän jää eläkkeelle. Tästä on seurannut se, että yleensä se maksetaan siitä alkaen, kun työsuhde on päättynyt. Tässä esimerkiksi erilaiset määräajat ovat tulleet esille, että työeläke on maksettu aina 12 kuukautta hakemisesta takautuvasti. Monta kertaa on jouduttu ongelmiin, että kansaneläkettä ei automaattisesti ole maksettu samasta ajankohdasta, vaikka nykyinenkin lainsäädäntö on tämän mahdollistanut. On tärkeää, että myös työttömille henkilöille annetaan mahdollisuus valita, milloin eläke alkaa. Tämä on tärkeää esimerkiksi sen takia, että nyt syntyy tilanteita, jolloin eroraha peritään takaisin, ja se on usein kohtuutonta henkilöille, jotka ovat 40:kin vuotta olleet saman työnantajan palveluksessa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 b, 22 a ja 26 §, 35, 39 ja 39 a §, 4 luvun otsikko, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotukset laeiksi eläkesäätiölain ja työntekijäin eläkelain 13 a §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 305

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 57

Suuren valiokunnan mietintö n:o 271

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 271. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 4 ja 7 §, 2 luvun otsikko, 7 a — 7 c §, 2 a luvun otsikko, 26, 26 a ja 26 b §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 13 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Ehdotukset laeiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 ja 11 §:n sekä eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain 9 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 290

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 58

Suuren valiokunnan mietintö n:o 277

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 277. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 11 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Ehdotus laiksi autorekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 272

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 8

Suuren valiokunnan mietintö n:o 270

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 270. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Ehdotus Eduskunnan kirjaston ohjesäännön muuttamisesta

Ainoa käsittely

Puhemiesneuvoston ehdotus

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 21

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 21. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sitten ryhdytään puhemiesneuvoston ehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 12, 19, 26, 28 ja 33 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunta päättäneen, että ohjesäännön muutos julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

Hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

21) Ehdotus laiksi Euroopan ihmisoikeustoumikunnan ja ihmisoikeustuomioistuimen käsittelyihin osallistuvia henkilöitä koskevan eurooppalaisen sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 176
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 23.46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

